

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2010–2013

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Kateřina Nápravníková

Mediální boj proti drogám

Praha 2013

Vedoucí bakalářské práce:

RNDr. Jaroslav Huk, CSc.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2010–2013

BACHELOR THESIS

Kateřina Nápravníková

Media fight against drugs

Prague 2013

Thesis Work Supervisor: RNDr. Jaroslav Huk, CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 29. 03. 2013

Jméno autorky Kateřina Nápravníková

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce, panu RNDr. Jaroslavu Hukovi, CSc., za vedení a podnětné připomínky při zpracování této práce.

Anotace

Cílem bakalářské práce je poukázat na jednotlivé drogy, jejich účinky, dostupnost, nastínit historii drog a dále zmínit, jaká je rizikovost u braní „lehkých“ a „těžkých“ drog. Měla by také ukázat, jaké jsou mediální kampaně proti drogám, kinematografie zaměřená na drogovou problematiku a jak vypadá situace na internetu. Praktická část obsahuje dotazníkové šetření, které bylo prováděno na dvou školách, jeho výsledky byly poté zpracovány do grafů.

Klíčové pojmy

Bakalářské práce, rozdělení drog, mediální kampaně, drogové závislosti, Drop in, účinky, dostupnost, internet, kinematografie, historie, řekni drogám ne!

Annotation

The aim of the bachelor thesis is to point out individual drugs, its effect, availability, and to draw an outline of history of drugs. What are the media campaigns against drugs, how cinematography is focused to drug problematic and the internet. What is the risk connected to usage of soft and hard drugs. Practical part includes questionnaire that took place at two high schools and then it was processed to the graphs.

Keywords

Bachelor thesis, availability, cinematography, Divisions of drugs, Drop in, drug addictions, effects, history, internet, medial campaign, say no to drugs!

OBSAH

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 HISTORIE DROGOVÉ PROBLEMATIKY	10
1.1 Dávný starověk.....	10
1.2 Staré Řecko.....	11
1.3 Starý Řím.....	12
1.4 Historie v ČR.....	13
2 DROGOVÁ PROBLEMATIKA	16
2.1 Drogy a jejich dělení	16
2.1.1 Dle rizika.....	16
2.1.2 Dle právnosti	17
2.1.3 Dle původu.....	17
2.1.4 Dle účinku	18
2.2 Užívání drog	19
2.2.1 Drogy na základních školách	21
2.2.2 Drogy mezi středoškoláky.....	21
2.2.3 Drogy ve vězení	22
2.2.4 Drogy v armádě.....	23
2.2.5 Drogy v romském prostředí	24
2.3 Dostupnost.....	25
3 TYPOLOGIE DROG.....	26
3.1 Alkohol.....	26
3.2 Nikotin, marihuana a hašiš	28
3.3 Pervitin (perník, speed, piko)	29
3.4 Kokain a crack.....	30
3.5 Heroin a kodein	32
3.6 Extáze a LSD.....	33
4 MEDIÁLNÍ KAMPANĚ A VLIV MÉDIÍ.....	35
4.1 Mediální kampaně	35
4.1.1 Řekni Ne drogám – řekni Ano životu	35

4.1.2	Řekni drogám NE!	36
4.1.3	Kampaň The Meth Project	37
4.1.4	Drop in a kampaň	40
4.2	Vliv médií	41
5	PRAKTICKÁ ČÁST	44
5.1	Cíle a metodika	44
5.1.1	Hypotéza číslo 1	45
5.1.2	Hypotéza číslo 2	46
5.1.3	Hypotéza číslo 3	47
5.1.4	Hypotéza číslo 4	49
5.1.5	Hypotéza číslo 5	50
5.2	Shrnutí výsledků z dotazníků	52
	ZÁVĚR	53
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	54
	SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ	57

ÚVOD

Drogy, ať už se jedná o „lehké“ nebo „tvrdé“ drogy, jsou celosvětový problém, který má vliv na společenský, zdravotní a ekonomický vývoj společnosti. Drogy v naší společnosti byly odpradáвна, jen je naši předkové nekonzumovali v takové míře, jako je tomu dnes. Drogy nemají dopad jen na samotného narkomana, zasáhnou celou jeho rodinu. Díky nim můžeme přijít o celoživotní zázemí, tj. rodinu, přátele, práci a někdy i o vlastní domov. V dnešní době si většina lidí stěžuje, že je málo práce a že tudíž nemají dostatek finančních prostředků na bydlení, rodinu, jídlo, dovolenou apod. Na cigarety, drogy a alkohol si přitom mnozí z nich peníze najdou. Nebylo by ale lepší tyto peníze investovat právě do rodiny, svého vzdělání, bydlení? V České republice neuplyne den, aby se v televizních zprávách, na internetu nebo v tisku neobjevila zpráva, že alkohol nebo drogy zabíjely. Každý, kdo chce řídit motorové vozidlo, musí projít autoškolou, kde ho naučí řídit a také se tam dozví velmi důležitou informaci, kterou by měl mít na paměti celý život: že alkohol a drogy za volant nepatří. Každý, kdo si za volant sedne, tuto informaci dobře zná, ale ne každý se jí řídí a usedne vždy bez vlivu drog a alkoholu. Na problematiku drog v mnohých publikacích přitom poukazují jak čeští, tak i zahraniční autoři.

Teoretická část této práce je věnována jednotlivým drogám a jejich dopadu na člověka a zmiňuje, jaká je dostupnost drog a užívání omamných látek na základních školách, ve věznicích, mezi středoškoláky, v romském prostředí a v armádě. Dále jsou potom v práci popsány mediální kampaně zaměřené proti drogám, které probíhaly hlavně v České republice. Praktická část bakalářské práce se věnuje dotazníkovému šetření, které bylo provedeno na dvou školách, a to na gymnáziu a na středním odborném učelišti. Studentům byly rozdány dotazníky, které se týkaly drog, mediálních kampaní a médií. Posléze byly dotazníky zpracovány a vyhodnoceny.

Drog v dnešní době přibývá čím dál tím více, ať už se jedná o „měkké“ nebo „tvrdé“ drogy. Česká republika se přitom umísťuje na prvních příčkách v konzumaci alkoholu a marihuany, obě tyto drogy jsou velmi dobře dostupné a zejména alkohol je u nás běžně dostupný i nezletilým.

TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE DROGOVÉ PROBLEMATIKY

1.1 Dávný starověk

První zmínky o máku se objevují na sumerských tabulkách ze 3. tisíciletí př. n. l., který se nejdříve začal pěstovat v severovýchodní Africe a Mezopotámii. Opium se používalo jako analgetikum či uklidňující prostředek. Konopí pochází z Číny a tam se také poprvé tato rostlina objevuje. Až o dalších tisíc let později se rozšiřuje do Turkmenistánu. Využívalo se jako lék při očních zánětech, úplavici, na suchý kašel atd. V 9. stol. př. n. l. se objevují první zmínky o konopí v Mezopotámii. Tradice konopí sahá i do západní Evropy. Keltové z Massilie už v 7. stol. př. n. l. zásobovali celé Středomoří konopnými koudelemi a provazy. Mezi vyhlášenými odborníky na různé lektvary a léčitelství byli druidové. Proto se dá také spekulovat o tom, že tato kultura věděla, že se dá konopí využít i jako droga.

Postupem času se rodí nové a nové drogy. Ze 3. stol. př. n. l. jsou dochovány první zmínky o kokovém keři. V Americe to byla například guarána či maté, v Indii a Indonésii se používal betel. V Etiopii, Jemenu a Somálsku se vyskytoval keř katha. Díky těmto drogám, které člověku dodávají více energie, může více pracovat a potřebuje méně jíst. Člověk s vyšším postavením je užíval pro požitek a chudák z nutnosti. Lidé je užívali i několikrát za den.

Další velmi oblíbenou drogou byl alkohol, a to proto, že se dal velmi snadno vyrobit. Postačila k tomu jakákoliv rostlina, ovoce, které stačilo chvíli žvýkat v ústech a pak vyplivnout do nádoby. Alkohol velmi nízké gradace vznikne spontánním kvašením rostlin a slin. Už roku 2200 př. n. l. se kojícím ženám doporučovalo pít piva jako posilujícího nápoje.¹ Požívání alkoholických nápojů bylo oblíbené po celém světě a využívalo se při náboženských, společenských či soukromých událostech. Alkohol měl jak pozitivní, tak ale i negativní stránku, a dokonce způsobil, že nejméně jeden panovník prohrál leckterou důležitou bitvu. Byl proto i zakazován a odsuzován. V roce 1220 př.

---

¹ ESCOHOTADO, Antonio. *Stručný dějiny drog*. 1. vyd. Praha: VOLVOX GLOBATOR, 2003. s. 11-14. ISBN 80-7207-512-8.

n. I. čínský císař VuVong nařídil, aby všichni, kdo byli přistiženi při pitce, byli trestáni smrtí. Z 11. století pak pocházejí destiláty neboli alkohol s vyšším obsahem alkoholu, proces destilace vynalezli Arabové. Do celé Evropy se destilace rozšířila v 15. století.²

1.2 Staré Řecko

V Řecku fungovaly dvě formy lidského společenství. „Člověk mohl buď žít jako soběstačný nomád v malých skupinách obklopených rozsáhlými nedotčenými prostory, nebo jako mraveneček pracovat ve vyspělých zemědělských a městských kulturách, podřízen rozmarům božského panovníka a omezován striktním kastovním systémem,³ ale jen do té doby, než se objevily takzvané polis či městské státy.

Postupem času nebyly drogy považovány za něco nadpřirozeného, nýbrž jak pravil Corpus Hippocraticum, „jsou chápány jako látky vyvolávající chlad, teplo, sucho, vlhkost, stahy a uvolnění nebo spánek, pro něž je charakteristické, že léčí tím, že organismus ohrozí, stejně jako oheň zahojí ránu tak, že ji vypálí, nebo chirurgův skalpel řezem odstraní nějakou patologickou poruchu.“⁴ Staří Řekové se uměli bavit nejenom s vínem a pivem, při společenských akcích a obřadech využívali k zábavě také konopí či lilkovité rostliny. Při soukromých dýcháncích si dokonce míchali výtažek hašiše s vínem a myrhou.

Stále nejžádanější drogou bylo opium. Mák byl spojován s bohyní plodnosti Démétrou a patřil mezi nejvýznamnější rostliny tehdejší doby. Existovaly tisíce drahých protijedů, ale žádný se neobešel bez opia. Ve starém Řecku se konala takzvaná eleusínská mystéria, která vznikla už v rané době a stala se symbolem duchovní antické kultury více než na jedno tisíciletí. Obřady se konaly jedné podzimní noci a poutníci neboli eoptés dostali vývar kykeón, který se prý skládal z mouky a máty. Kdo se tohoto zasvěcení zúčastnil, musel odpřísáhnout, že zachová tajemství celého obřadu. O tento obřad byl velmi vysoký zájem a do Eleusíny se sjížděli básníci, dvořané, králové, ale i otroci. Platón, Pindaros, Sofoklés či Aristoteles, ti také nemohli chybět. Předpokládá se, že kykeón obsahoval mouku z obilí napadaného námelem.

---

² KUBÁNEK, Jan, Lubomír POLÍVKA. *Drogy a jejich účinky na lidský organismus*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2010. s. 7. ISBN 978-80-7251-319-2.

³ ESCOHOTADO, Antonio. *Stručné dějiny drog*. 1. vyd. Praha: VOLVOX GLOBATOR, 2003. s. 17. ISBN 80-7207-512-8.

⁴ Tamtéž, s. 18.

Ten se dodnes vykytuje na území nedaleko Athén, kde se mimo jiné odehrávaly bohoslužby.⁵

Obrázek 1: Opiový dýchánek dvou mužů

Zdroj: ECONOMIA. *Ihned*. [online]. © 1996-2003 [cit. 2013-02-12].

Dostupné: <http://kellnerova.blog.respek.ihned.cz/c1-57447210-amitav-ghosh-detailni-smrst>

1.3 Starý Řím

Postoj k drogám byl stejný jako v Řecku. Lex Cornelia, jediný obecný předpis, popisuje drogu takto: „*Droga je neurčité slovo, jímž lze označit jak to, co slouží k zabítí, tak to, co slouží k léčení, včetně nápojů lásky, ale tento zákon postihuje pouze použití k zabíjení někoho.*“⁶ V císařské době se pro zábavu a potěšení kouřila marihuana, nejspíše tato záliba přišla od Keltů či z athénské společnosti. Řím se však neobešel bez máku a vinné révy, tyto rostliny patřily mezi hlavní. Marcus Aurelius si každý ráno dával dávku opia, aspoň mu to prý bylo doporučováno jeho osobním lékařem Galénem. O opium byl tak velký zájem, že se už tato droga musela ředit. Mák byl zbožím s kontrolovanou cenou a bylo přísně zakázáno o této ceně smlouvat. Víno způsobovalo mnohokrát společenské či osobní rozpory. Prastarý zvyk zakazoval konzumaci alkoholu

⁵ ESCOHOTADO, Antonio. *Stručný dějiny drog*. 1. vyd. Praha: VOLVOX GLOBATOR, 2003. s. 18. – 22. ISBN 80-7207-512-8.

⁶ Tamtéž, s. 23.

ženám a mladším třiceti let. Konzul Spurio Postumia nechal v roce 186 př. n. l. sledovat každou osobu, která měla co dočinění s Bakchovými mystérii. Konzul nechal zmučit jednoho svědka a udavačům slíbil zajímavé odměny. Poté se brány Říma zavřely a konzul nechal chladnokrevně usmrtit celkem sedm tisíc osob. Oběti neměly žádná práva či nárok na řádný soudní proces.⁷ Slova Postumia zapsal Livius: „K náboženskému úkonu bylo pak ještě přidáno rozmařilé pití vína a bohaté hodování (...) Když je pak rozjařil požitek vína a noční tma a směsice žen s muži i mladistvých se staršími nechala stranou všechn rozdí i stud, tu se začaly dít svody všeho druhu.“⁸

Obrázek 2: Popíjení vína

Zdroj: [online]. [cit. 2013-02-12]. Dostupné: <https://www.google.cz/search?hl=cs&q=star%C3%BD>.

1.4 Historie v ČR

V období 80. let byla poptávka po farmaceutických přípravcích a začala se rozjíždět domácí výroba. Velký ohlas byl po bromadrylu, fenmetrazinu, leprisalu, kodeinu a dalších. Mezi domácí produkci patřila značná výroba „braunu“ – jednalo se o opiat vyráběný z kodeinu, značný zájem byl i o pervitin. Produkce, spotřeba

⁷ ESCOHOTADO, Antonio. *Stručný dějiny drog*. Praha: VOLVOX GLOBATOR, 2003. s. 23.- 25. ISBN 80-7207-512-8.

⁸ Tamtéž, s. 25.

a distribuce probíhaly jen v určitých uzavřených a na sebe nezávislých skupinách s malým počtem lidí. Když se někdo z těchto lidí třeba ocitl bez střechy nad hlavou, očekávalo se od ostatních, že propůjčí dotyčnému svůj byt. Takový druh skupin se vyskytuje i v současné době. Na trh se také ve druhé polovině osmdesátých let dostává extáze, která se rychle rozšířila po celé Evropě. V letech 1918–1939 byl ve velké oblibě kokain a morfin. Ve dvacátých letech se v hlavním městě Praze začala rozvíjet nová „móda“, a to šňupání kokainu, a ani nebylo potřeba se příliš skrývat před zraky ostatních. Bylo to způsobeno tím, že zákony byly docela shovívavé. Kokain si dopřávali bohatí synáčkové, tanečnice, umělci, ale i další známé osobnosti.⁹ Drogová problematika byla do roku 1960 brána spíše jako problém odborný. Až v letech 1960–1990 se začala problematika drog brát jako problém společenský. Mezinárodní společenství označilo v roce 1990 drogovou problematiku za problém globální.

Radikální obrat nastal po roce 1989. Zájem o drogy se zvýšil a tudíž i počet odběratelů, byly odstraněny vnější kontroly států. Od roku 1989 se zaznamenává vyšší nárůst užíváním ilegálních drog, pašováním a také obchodování s drogami. Společenské změny a touha po něčem zvláštním ovlivnily dostupnost a zvýšení užívání drog. V letech 1994 docházelo k mapování našeho státu ze strany zahraničních distributorů, a tak se dostal na český trh levnější a kvalitnější heroin. Začala se rozšiřovat drogová kriminalita. V posledních letech z „tvrdých“ drog se v České republice umisťuje na prvním místě pervitin. Zato marihuana se stala velmi oblíbenou drogou hlavně u mladistvých a taneční drogy se také staly velmi oblíbenými.¹⁰

*„V ČR neexistuje přesná evidence problémových uživatelů drog a závislých. Odhady se často liší až v řádech. Existující drogový informační systém monitoruje tzv. „incidenci problémových uživatelů drog“, kam patří nově evidovaní uživatelé v jednom kalendářním roce v dostupné síti zdravotnických i nezdravotnických zařízení. Každým rokem pak počet těchto nově evidovaných problémových uživatelů narůstá. Kategorie „problémový uživatel“ pak představuje obvykle pravidelné užívání drog s různě vyjádřenými zdravotními či sociálními problémy, nikoliv však nutně se závislostí na drogách“.*¹¹

---

⁹ KUBÁNEK, Jan, Lubomír POLÍVKA. *Drogy a jejich účinky na lidský organismus*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2010. s. 409. ISBN 978-80-7251-319-2.

¹⁰ TYLER, Andrew. *Drogy v ulicích*. Praha: Ivo Železný, 2000. s. 409. ISBN 80-237-3606-X

¹¹ TYLER, Andrew. *Drogy v ulicích*. Praha: Ivo Železný, 2000. s. 410. ISBN 80-237-3606-X

V roce 1993 byly vypracovány dva scénáře předpokládající, jak se v České republice bude vyvíjet drogová problematika během následujících pěti let. První scénář pojednává o tom, že se domácí drogová scéna rychle dostane na stejnou úroveň, na jaké je západní Evropa. Počet evidovaných drogově závislých a drogy zneužívajících osob vzroste o 400 i více procent. V Praze to bude 50 procent. Do popředí pronikne mezinárodní organizovaný zločin spolu s tvrdými drogami, tj. kokainem, heroinem. Druhý scénář předpokládal, že během pěti let vzroste počet evidovaných o 50 až 100 procent a že na drogové scéně budou převažovat zásadně drogy z domácí výroby. Časem poroste organizovaná trestná činnost a dojde ke konkurenčním bojům, a to mezi mezinárodními a domácími společnostmi. Naše země by se mohla stát neblahou pro rozvoj nezákonného trhu. V červnu roku 1994 proběhla v Praze konference ICAA (Mezinárodní rada pro alkohol a drogy), kde odborníci zastávali ten názor, že vývoj v České republice se bude ubírat spíše podle druhého scénáře. Léta plynula a bylo pomalu jasné, že dochází ke zvratu.¹²

---

¹² NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP – KoniaschLatin Press, 199. s. 223. ISBN 80-85917-36-X

2 DROGOVÁ PROBLEMATIKA

2.1 Drogy a jejich dělení

Droga – „droga“ pochází z arabského označení „durana“, což v původním smyslu znamená léčivo. „Užívání drogy“ je pojem obvykle zahrnující užívání zákonem nepovolené látky. Tento pojem však vypovídá spíše o tom, co je společensky nepřijatelné, než co je opravdu škodlivé. V některých společnostech se nadměrné pití alkoholu a kouření tabáku, ale i kouření opia všeobecně nepovažuje za zneužívání“.¹³

Dělení drog

Drogy dělíme podle několika hledisek, jednou z možností, jak skupiny odlišit, je třeba podle Kravíka:

- dle rizika („měkké“ či „tvrdé“)
- dle právnosti (legální či nelegální)
- dle původu (syntetické, přírodní, ...)
- dle účinku (stimulační, tlumící, halucinogenní atd.)

2.1.1 Dle rizika

Dělení na „měkkou“ a „tvrdou“ drogu závisí na tom, jaké u ní hrozí riziko závislosti a jaký trest vám hrozí za její užívání. Úmrtnost u kouření tabáku, který se řadí mezi lehčí drogy, je v celosvětovém měřítku o dost vyšší než úmrtí následkem užívání heroínu, který patří mezi těžší drogy.¹⁴ Každá droga vyvolá u člověka závislost, ať už se jedná o „měkkou“ či „tvrdou“.

- **Drogy „měkké“** (lehčí) – jedná se o drogy s přijatelným rizikem. Patří sem např. cigarety, marihuana, hašiš a alkohol, který je už ovšem na hranici mezi měkkými a tvrdými drogami.

---

¹³ KUBÁNEK, Jan, Lubomír Polívka. *Drogy a jejich účinky na lidský organismus*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2010. s. 5. ISBN 978-80-7251-319-2.

¹⁴ SHAPIRO, Harry. *Drogy obrázkový průvodce*. 1. vyd. Praha: Svojk& Co., 2005. s. 22-23. ISBN 80-7352-295-0.

- **Drogy „tvrdé“** (těžší) – jedná se o drogy s nepříjatelným rizikem. Patří sem např. heroin, kokain, pervitin apod. Zde už hrozí velmi vysoké riziko závislosti.

Obrázek 3: Měkké drogy (marihuana a hašiš)

Zdroj: [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné: <http://www.rect.muni.cz/drogy/POKUS/casti/thcprod.jpg>

2.1.2 Dle právnosti¹⁵

Sem patří drogy legální nebo nelegální.

- **Drogy legální** – tyto drogy jsou společensky tolerovány, ale hrozí u nich riziko, že se na nich lidé mohou stát závislími, stejně jako na ilegálních drogách. Patří sem např. tabák, alkohol, káva, rozpouštědla apod.
- **Drogy nelegální** – sem patří drogy tzv. „mimo zákon“. Pokud je lidé u sebe přechovávají nebo je druhým prodávají, mohou se dostat do střetu se zákonem. Jsou to drogy, které nejsou společností a zákonem tolerovány. Patří sem např. pervitin, hašiš a extáze.

2.1.3 Dle původu

Všechny drogy, ať už se jedná o syntetické či přírodní, mohou způsobit vedlejší účinky či zdravotní potíže. Při jejich požití se může dostavit nejdříve euforie spolu s ústupem potřeby spánku, chuti k jídlu. Pomalu se zvýší aktivita, představitost

¹⁵ Zdroj: MEDITORIAL. *Substituční léčba: Rozdělení drog*. [online]. © 22. 3. 2013 [cit. 2013-02-19]. Dostupné: <http://www.substitutni-lecba.cz/rozdeleni-drog>

a jste více sebejistí. Některé syntetické či přírodní drogy mohou působit stimulačně na centrální nervovou soustavu.¹⁶ Mezi nové syntetické drogy se řadí zejména látky odvozené od fenyletylaminu a tryptaminu. Řada z nich je distribuována v tabletové formě a vydávána za drogu extázi nebo za „něco, co má podobné účinky“. V některých případech se jedná o halucinogenní látky, které jsou vydávány za LSD. U syntetických drog nikdy nevíte, jak na vás budou působit, například jestli budete agresivní či naopak.¹⁷

- **Drogy přírodní** – patří sem např. lysohlávký, marihuana, durman, tabák atd.
- **Drogy syntetické** – patří sem např. iprocetyl, extáze, mefedron atd.

2.1.4 Dle účinku¹⁸

Poslední dělení drog je podle jejich účinku a patří mezi nejčastější dělení. Důležité je brát v úvahu převažující účinek látky na psychiku zdravých lidí. To znamená, že se může u látek s halucinogeny objevit i efekt stimulační.¹⁹

- **Drogy stimulační** – stimulační drogy působí na CNS (centrální nervový systém) a způsobují pocity klidu, dostatečné energie a zvyšují sebevědomí. Ztrácí se chuť k jídlu a uživatel není tolik unavený. Látky nevyvolávají fyzickou, ale silnou psychickou závislost. Patří sem např. extáze, kofein, kokain, tabák.
- **Drogy tlumící** – jsou to drogy, které utlumují činnost mozku a CNS, a to vede až ke zklidnění nebo usnutí. Patří sem např. alkohol, prášky na spaní, GHB (kyselina gama-hydroxymáselná neboli tekutá extáze) či náplně do zapalovačů. Tlumící látky mohou vyvolat řadu účinků, a to takové, že po uvolnění se dostaví anestezie, posléze kóma a končí to smrtí kvůli dechovému selhání. Alkohol je nejhorší tlumivá látka, která ve společnosti dělá mnoho problémů. Je spojen s výtržnictvím, domácím násilím a jinou trestnou činností.

---

¹⁶Zdroj:ENSPYRO. *Rostliny poskytující drogy se stimulačním účinkem*. [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné: <http://www.biotox.cz/enspyro/obshrosts.html>

¹⁷Zdroj: Prev-Centrum. *Nové syntetické drogy (NSD)*. [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné: <http://www.prevcentrum.cz/Nove-Synteticke-Drogy>

¹⁸ SHAPIRO, Harry. *Drogy obrázkový průvodce*. 1. vyd. Praha: Svojká & Co., 2005. s. 166. ISBN 80-7352-295-0

¹⁹ Zdroj: SPEKTRUM ZDRAVÍ. *Drogy a jejich účinky na organismus*. [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-02-21]. Dostupné: <http://www.spektrumzdravi.cz/drogy-a-jejich-ucinky-na-organismus>

- **Drogy halucinogenní** – do této kategorie drog se řadí široká škála chemicky rozdílných látek, které působí na mozek tak, že přeměňují naše vnímání okolní reality. Uživatelé, kteří požili tyto drogy, často vyprávějí, že viděli či slyšeli něco, co ostatní ne, že „vidí“ zvuky či „slyší“ barvy – zjednodušeně se dá říci, že měli halucinace. Jak na každého droga zapůsobí, záleží na jeho psychice, na droze samotné a na okolí. Patří sem např. lysohlávky, LSD. Halucinogenní látky mají například dopad na krevní tlak, zvedání žaludku či křeče.

2.2 Užívání drog

Nejlepším řešením by bylo drogy vůbec nebrat. S užíváním drog přichází spousta zdravotních potíží, ať už fyzické či psychické. Drogy můžeme „šňupat“, kouřit, polykat a mezi nejrizikovější způsob patří nitrožilní užívání. *„Užívání drog poškozuje zdraví a kvalitu života nejenom uživatelů drog a jejich blízkých, ale v důsledku negativních zdravotních, sociálních, ekonomických a bezpečnostních dopadů, které s užíváním drog souvisejí, ohrožuje i zdravý vývoj celé společnosti. Užívání drog představuje závažné riziko: změny základních životních hodnot, oslabování vůle, narušování mezilidských vztahů a rozklad rodin, ohrožení pořádku ve městech, veřejného zdraví a bezpečnosti“*.²⁰

- **„Šňupání“** – může způsobit dotyčnému zánět nosohltanu, častěji se spouští krev z nosu, také hrozí proděravění nosní přepážky. Šnupe se např. kokain, tabák.
- **Kouření** – kouří se hašiš, tabák, marihuana, díky čemuž se mnoho uživatelů dostane do stavu pohody, klidu, ale záleží na jedinci, jak na něho droga působí. Kouření také má své negativní stránky, může způsobit nádorové onemocnění, dýchací problémy apod.
- **Polykání** – sem můžeme např. zahrnout LSD, MDMA (extáze)
- **Injekční (nitrožilní) aplikace** – je to nejrizikovější způsob užívání drog.

Narkomanovi hrozí vážné zdravotní potíže. *„Časté a opakované vpichy do žíly mohou narkomanovi přivodit mnoho problémů. Jedním z nejčastějších je tzv. macerace tkáně a vznik krevních sraženin v žíle. Ty žílu ucpou a zabraňují tak dalším možnostem vpichů. Narkoman si tak pro aplikaci musí hledat jiné místo na těle.*

---

²⁰ KALINA, Kamil a kolektiv. *Drogy a drogové závislosti – mezioborový přístup I*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. s. 25. ISBN 80-86734-05-6

Sraženiny se navíc mohou uvolnit, a pokud se krví dostanou do plicního řečiště, mohou ho ucpat a vyvolat tak plicní embolii, což je život ohrožující stav. V místech vpichů ale kromě tvorby krevních sraženin hrozí i riziko vzniku gangrény – bakteriálního zánětu šířícího se měkkými tkáněmi. Ten se může během několika hodin rozšířit do celé končetiny a postižený může, pokud se včas neléčí, i o ruku či nohu přijít.“²¹

Při nitrožilní aplikaci často uživatelům hrozí infekční onemocnění, které se přenáší krví. Jedná se především o hepatitidu typu C a B. Žloutenka je pro narkomana velmi vážné onemocnění, protože játra už jsou poškozená drogami a většinou to končí cirhózou jater. Nejhorší je nakazit se virem HIV. Nejlepší obrana, aby se člověk nenakazil, je mít pokaždé čisté, sterilní injekce a jehly. Aby se uživatel vyhnul jakékoliv nákaze, měl by mít svoje “nádobíčko“, které bude používat jenom on a nikomu ho nebude zásadně půjčovat. Narkoman není rizikem jen sám pro sebe, ale také pro své okolí. Ať už v době, kdy je pod vlivem nějaké drogy, neboť nikdy nevíte, jak se zachová, nebo použitými injekcemi, které se často válí na veřejném prostranství.²²

Psychická závislost: pokud jsou lidé závislí na droze, tak je nezajímá nic, co se netýká drog, jediné, na co myslí, je co udělat, aby získali drogu. Někteří narkomani provozují prostituci, aby měli na denní dávku drog.

Fyzická závislost: pokud tělo nedostane denní dávku, na kterou je zvyklé, tak začne tzv. „protestovat“ a začne mít abstinenci příznaky. Také je nutné, aby narkoman neustále zvyšoval své dávky drogy, aby dosáhl stejného účinku.²³

Člověk, který je závislý na drogách, si však vždycky cestičku najde, jak se k nim dostat, a to buď legální, či nelegální cestou.

---

²¹ Zdroj: MEDIATORIAL. *Psychické-zdraví*. [online]. © 2013 [cit. 2013-02-23].

Dostupné: <http://www.psychicke-zdravi.cz/novinky-laik-dimenzef/injekcni-aplikace-drog-je-nebezpecna-pro-narkomana-i-jeho-okoli-520>

²² Zdroj: MEDIATORIAL. *Psychické-zdraví*. [online]. © 2013 [cit. 2013-02-23].

Dostupné: <http://www.psychicke-zdravi.cz/novinky-laik-dimenzef/injekcni-aplikace-drog-je-nebezpecna-pro-narkomana-i-jeho-okoli-520>

²³ Zdroj: MEDIATORIAL. *Substituční léčba: Rozdělení drog*. [online]. © 22. 3. 2013 [cit. 2013-02-19]. Dostupné: <http://www.substucni-lecba.cz/rozdeleni-drog>

2.2.1 Drogy na základních školách

V dnešní době na základních školách mělo už mnoho dětí co do činění s drogou. Bohužel nelze nijak zabránit tomu, aby se drogy do škol nosily. Lze těžko poznat, které dítě u sebe nosívá drogu a které ne. Většina škol má už dnes slinné testery, které snadno a rychle zjistí, jestli žák je pod vlivem drog. Ty jsou už na takové úrovni, že dokážou zjistit, zda požil „měkkou“, či „tvrdou“ drogu. Začátkem každého školního roku si většina škol nechává potvrdit od rodičů souhlas, že kdyby měli podezření u jejich syna či dcery na přítomnost drog, mohou u nich nechat provést test. Pakliže rodiče nepodepíší souhlas, škola bohužel tento test žákovi nemůže učinit.²⁴

„V tisku i mezi veřejností se v této souvislosti objevila celá řada fám a poplašných zpráv. Jednou z nich byla např. informace, že dealéři drog nabízejí před školami zdarma bonbóny s LSD. Jiným vyjádřením této všeobecné společenské nervozity byly letáky šířené na základních školách, v knihovnách i po domech na Brněnsku, Uherskohradištsku a místy i v Čechách, jež varují rodiče před novými druhy drog, které údajně mají být nabízeny dětem. Podle letáků byly drogy s obsahem LSD v barevných obtiscích a při styku s pokožkou přecházely do krve. Vypadaly jako poštovní známky potištěné hvězdičkami a barevnými figurkami, obrázkem cvrčka nebo pestrými tečkami ve tvaru pyramidy.“²⁵ Nakonec vyšlo najevo, že tato zpráva nebyla vůbec pravdivá.

Odjakživa lidstvo přitahují věci, kde jde o trošku adrenalinu, nebo když je něco zakázaného. O to víc takové věci přitahují děti. Drogy všechny tyhle znaky splňují a děti si jsou mnohokrát vědomy, že dělají něco zakázaného, špatného, ale už jim většinou nedochází, že to pro ně může být i životu nebezpečné. Učitelé se snaží žákům vysvětlit rizika při užití drog, ale důležité je, aby si rodiče doma sedli s dětmi a o drogách je sami informovali.

2.2.2 Drogy mezi středoškoláky

V listopadu roku 2008 mělo až pětáctýřicet procent středoškoláků co do činění s drogou. Když vezmeme, že průměrný věk středoškoláka je od 15 do 19 let, tak je toto procento alarmující. *„Mladí Češi patří v Evropě mezi „špičku“ v kouření marihuany*

²⁴ Zdroj: CZBLOG. *Drogy ve škole*. [online]. © 2010-2013 [cit. 2013-02-15]. © 2013-2013
Dostupné: <http://czblog.cz/drogy-ve-skole/>

²⁵ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP – Koniasch Latin Press, 1997. s. 239.
ISBN 80-85971-36-X

*a polykání taneční drogy extáze.*²⁶ S drogou se mladí lidé většinou poprvé setkávají v různých klubech, barech, na rockových koncertech, pak to jsou „mejdany“ a hlavně diskotéky. Většinou středoškoláci když už zkusí jeden druh drogy, mají tendenci zkoušet jiné a jiné drogy.²⁷ Berou je proto, aby zapadli do party nebo do společnosti, ve které se pohybují, nebo je prostě jenom láká vyzkoušet něco nového, zakázaného. V baru či klubu většinou mladí lidé spíše kouří marihuanu, hašiš nebo si vezmou LSD. Zato na diskotékách si spíše vezmou extázi či pervitin. Mladí lidé tyto podniky vyhledávají, protože se tam cítí svobodně, nikdo je neomezuje, je to takový únik ze všední reality. Většina z nich si ale neuvědomuje, že když si dají „sem, tam“, tak se už pomalu stávají závislími. Každá závislost, ať na drogách, jídle, hrách atd., nese svá rizika a je velmi těžké se závislosti zbavit. Co se týče alkoholu, ten je stejně oblíbený jak na diskotékách, oslavách, tak v baru, klubu. Spojení alkoholu s drogou může být pro dotyčného smrtelný, ten ale neohrožuje jen sám sebe, může se stát rizikem i pro ostatní, např. když si sedne za volant automobilu.

2.2.3 Drogy ve vězení

Je logické, že drogy ve věznicích by neměly co dělat, když jsou odsouzení odvrhnuti od společenského života, neměli by mít tedy možnost se k jakýmkoliv drogám dostat. Ale tohle pravidlo bohužel neplatí a drogy se tam vyskytují. Někteří se tam odnaučí „fetovat“, ale platí to i naopak. V lednu roku 2013 bylo zjištěno, že čtvrtina vězňů v českých věznicích brala drogy, tudíž kontrola dozorců nebyla úspěšná.

„Zhruba 5200 vězňů bralo ve vězení před prezidentskou amnestií tvrdé drogy. Část z nich se přitom stane narkomany až v nápravných zařízeních a pak kvůli tomu na svobodě páchají trestnou činností. Vyplývá to ze studie, kterou vypracovali vládní úředníci. Podle poslední vládní studie, která se zabývá zneužíváním drog, je v českých věznicích každý čtvrtý trestanec drogově závislý. Uvedla to Česká televize. Zatímco mezi běžnou populací se pohybuje procento z nejrizikovější skupiny narkomanů, ve věznicích to je zhruba 25 procent, což před prezidentskou amnestií představovalo přibližně 5200 lidí. Nejčastěji jde o závislé na pervitinu a heroinu. Samotná vězeňská služba přiznává,

---

²⁶ Zdroj: CREADET. *Týden.cz: Drogy zkusí polovina českých středoškoláků.* [online]. © 2006-2013 [cit. 2013-02-15]. Dostupné: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/drogy-zkousi-polovina-ceskych-stredoskolaku_91261.html

²⁷ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP – Koniasch Latin Press, 1997. s. 242. ISBN 80-85917-36-X

že se přísunu drog nedokáže účinně bránit. „Věznice samozřejmě nejsou hermeticky uzavřená zařízení. Přesto, že se vězeňská služba snaží maximálně eliminovat průnik nepovolených předmětů do jednotlivých věznic, nelze je zcela vyloučit,“ řekla ČT mluvčí Vězeňské služby ČR Gabriela Pohlová.²⁸ Většina věznic, ať už českých či zahraničních, si nechce připustit, že se mnoho odsouzených stane narkomany právě až při pobytu ve vězení. Ve věznicích se po čase drogy začaly i vyrábět. To se například stalo ve věznici ve Valdicích, kde jeden odsouzený vařil pervitin. Známý je také jeden až možná úsměvný případ, kdy odsouzený cizinec si odpykával trest u nás a přicházely mu dopisy z jeho domovské země, ovšem až po více než třech měsících vyšlo najevo, že známky, které byly nalepeny na dopisy, nebyly jen tak obyčejné známky, nýbrž se jednalo o nalepené „tripy“ LSD.²⁹

Například věznice v Brně poskytuje drogové služby a následnou péči. Hlavním cílem této služby je „kontaktovat uživatele drog ve vazbě a ve výkonu trestu, reagovat na jejich aktuální drogovou a kriminální situaci, vytvářet kontinuální návaznosti v následné péči, a tak předcházet recidivám kriminálního chování těchto klientů nabídkou řešení jejich drogového problému, který je často příčinou jejich kriminálního chování“.³⁰

2.2.4 Drogy v armádě

Přestože vojáci by měli mít na paměti, že nenesou odpovědnost jen sami za sebe, ale i za druhé, jsou případy, kdy vojáci požili nějakou drogu ve službě. Když byla ještě povinná vojenská služba v ČR, tak se v roce 1996 začaly provádět testy. „Armáda proto začala podle informace z 10. září 1996 provádět toxikologické rozboru u branců, aby zjistila jejich zdravotní stav dříve, než na vojnu nastoupí. Pilotní projekty zatím předpokládají, že aspoň část latentní skupiny bude do armády přijata, ale nebude sloužit se zbraní. Branec, který je závislý na droze a předloží doklad o tom, že se léčí,

---

²⁸ Zdroj: ECONOMIA. *Ihned: Čtvrtina vězňů bere drogy, tvrdí vládní studie.* [online]. ©1996-2013 [cit. 2013-02-15]. Dostupné: http://zpravy.ihned.cz/cesko/c1-59200340-drogy-vezeni-zavislost-vlada?utm_source=mediafed&utm_medium=rss&utm_campaign=mediafed

²⁹ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP – KoniaschLatin Press, 1997. s. 245–246. ISBN 80-85917-36-X

³⁰ Zdroj: OBČASNÉ SDRUŽENÍ PODANÉ RUCE. *Podané ruce.* [online]. ©1995-2013 [cit. 2013-02-15]. Dostupné: <http://www.podaneruce.cz/programy-a-pece/drogove-sluzby-ve-vezeni/drogove-sluzby-ve-vezeni-a-nasledna-pece-brno/>

dostane odklad nástupu do vojenské služby. Pokud se závislost prokáže, má nárok na „modrou knížku“.³¹

V listopadu roku 2009 armáda prohlásila, že „se v posledních dnech potýká s řadou skandálů. Ve čtvrtek zveřejnila případ čtyř českých vojáků, kteří během působení v misi v Kosovu ve druhé polovině října údajně kouřili marihuanu či hašiš. Všichni byli postaveni mimo službu a záležitost řeší Vojenská policie“.³² Jeden z nejrozsáhlejších případů se stal v Čáslavi v leteckém útvaru, kdy police odhalila, že asi dvacet vojáků kouřilo marihuanu, z toho tři ve strážní službě. Město Tábor se zapsalo do dějin tím, že tam byl první případ užívání heroinu ve vojenské posádce.³³

2.2.5 Drogy v romském prostředí

V České republice se zdržuje celkem pět romských skupin. Jedná se skupiny: čeští a moravští, slovenští, maďarští a olašští. Romové často žijí pohromadě v romských ghettech, protože velká část Romů je společensky vyloučena. Největší problém je ale ten, že drogy v romských rodinách berou jak dospělí, tak i děti poměrně nízkého věku. V lednu roku 2010 se zjistilo, že v okolí Liberce berou drogy celé romské rodiny. „Romové v Libereckém kraji mají extrémní problémy s tvrdými drogami, protože je na rozdíl od jiných skupin obyvatel berou příslušníci všech generací – a to nikoliv ojediněle. Především pervitin ničí vnoučata i jejich prarodiče. Rozšiřují se mezi nimi však také další omamné látky a situace se stává kritickou, řekl dnes ČTK předseda Libereckého romského sdružení Miroslav Kotlár. V kraji žije zhruba 16 000 Romů“.³⁴

„Práce s drogově závislými Romy i protidrogová prevence v této minoritě mají četná úskalí. Průnik do romského společenství je nesnadný a sami postižení pomoc kontaktních center vyhledávají jen zřídka. S počtem drogově závislých Romů stoupá také jejich podíl na nelegální výrobě a distribuci drog. V Praze byl zaznamenán případ

---

³¹ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP – KoniaschLatin Press, 1997. s. 246. ISBN 80-85917-36-X

³² Zdroj: VLATAVA – LABE – PRESS. *Deník: Vojáka z Hranic zatkl komando. Prý prodával drogy*. [online]. © 2005 [cit. 2013-02-15]. Dostupné: <http://hranicky.denik.cz/zlociny-a-soudy/vojaka-z-hranic-zatklo-komando-pry-prodaval-drogy.html>

³³ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP – Koniasch Latin Press, 1997. s. 246. ISBN 80-85917-36-X

³⁴ Zdroj: ROMEA. *Drogy berou v Libereckém kraji i celé romské rodiny*. [online]. © 2003-2013 [cit. 2013-02-15]. Dostupné: <http://www.romea.cz/cz/zpravy/drogy-berou-v-libereckem-kraji-i-cele-romske-rodiny>

početné romské skupiny, v níž se pohybují děti ve věku od 11 do 13 let závislé na heroinu. Drogy nejen užívají, ale podílejí se i na jejich distribuci“.³⁵ Tento případ se netýká jen Prahy, ale podobně jsou na tom i další města v České republice.

2.3 Dostupnost

„Co se týče dostupnosti drogy a její společenské přijatelnosti, je nejvíce favorizován nikotin a alkohol. Dostupnost se u nás však týká i řady volně prodejných léků.“³⁶ Dostupnost hraje důležitou roli, co se týče závislosti na droze. Čím snadněji bude droga dostupná, tím se bude zvyšovat závislost na ní a tím více bude přibývat závislých lidí. V dnešní době není vůbec těžké si nějakou drogu sehnat, ať už „tvrdou“ či „měkkou“, a to buď ve školách, v ulicích, barech, na diskotékách apod. Bohužel některé drogy si můžeme koupit i v drogeriích, lékárnách apod., a právě tady nastává ten problém, že jejich kontrola je velmi nízká. Mezi „měkké“ drogy patří například alkohol, tabák, cigarety – u těchto drog je jejich dostupnost skoro stoprocentní, když jste zletilý, ale mnohdy vám je prodají, aniž by zkontrolovali váš věk. Mezi „tvrdé“ drogy se řadí například heroin, kokain, kodein, pervitin a jejich dostupnost už je obtížnější než u předchozích drog.

V dnešní době je mnoho léků už pouze na předpis, čímž se dostupnost různých analgetik apod. dost zúžila. Byly ovšem zaznamenány i takové případy, kdy si dotyčný padělal lékařský předpis jen proto, aby získal drogu, či v chvilce nepozornosti druhých odcizil cizí recept nebo žádanky na léky. I toto už se považuje za trestnou činnost.³⁷ Drogy se dají dnes už pašovat i přes poštu. Kromě heroinu, LSD tripů či kokainu se touto cestou nelegálně přepravují i lékařské přípravky, které obsahují mezinárodně kontrolované látky. ICBN (Mezinárodní výbor pro kontrolu drog) naléhá k účelnějším kontrolám zásilek nad danými provozovny, které se zabývají doručováním mezinárodní pošty.³⁸

---

³⁵ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP – Koniasch Latin Press, 1997. s. 247. ISBN 80-85917-36-X

³⁶ SKÁLA, Jaroslav. *Alkohol a jiné (psychotropní) drogy: abusus a závislost*. Praha: AVICENUM, 1986. s. 42.

³⁷ JANÍK, Alojz, Karel DUŠEK. *Drogy a společnost*. 1. vyd. Praha: AVICENUM, 1990. s. 155. ISBN 80-201-0087-3.

³⁸ KUBÁNEK, Jan, Lubomír Polívka. *Drogy a jejich účinky na lidský organismus*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2010. s. 45. ISBN 978-80-7251-319-2.

3 TYPOLOGIE DROG

„Samotná hierarchie oblíbenosti drog se mění podle řady okolností. Například před dvaceti lety byla situace zcela jiná – společenské změny v naší zemi, ale i v celém světě, se na tom nepochybně podílely. Rovněž změny v osobnosti mladých lidí, struktura rodiny a životních jistotách a perspektivách hrají svou roli. Ze strany nabídky oblíbenosti drogy určují její účinky, dostupnost a její „kultura a image“.³⁹

3.1 Alkohol

Alkohol se řadí mezi oblíbené drogy, a to hlavně pivo. Česká republika obsazuje první místa v celosvětovém žebříčku v konzumaci piva. *„Jelikož vinné kvasinky nepřezijí v roztoku s obsahem alkoholu (etanol) vyšším než 12–13 %, silnější vína a tvrdý alkohol máme k dispozici až od 10. století, kdy Arabové vynalezli proces destilace“.*⁴⁰ Rodinné oslavy, párty, večírky, bary apod., tam všude je alkohol. Popíjí se pivo, víno, ale i „tvrdší“ alkohol. Důvody, proč se člověk napije, jsou různé. Někdo pije příležitostně, ale jsou i případy, kdy člověk pije ob den či každý den, a tady nastává riziko, že se z něho časem stane alkoholik. Konzumace alkoholu na každého působí individuálně. Někdo může vypít mnoho piv a k tomu tvrdý alkohol a není mu druhý den špatně, u někoho to má opačný účinek.

Alkohol může mít velmi negativní dopad na naše zdraví. Způsobuje cirhózu jater, zhoršuje paměť a u diabetiků zhoršuje průběh cukrovky. Mnoho alkoholiků se dostane do dluhů, protože všechny své peníze propijí, a pak si začnou půjčovat a pít na dluh. Lidé, kteří požili alkohol, za volant nepatří. Není den, aby se v médiích neobjevila zpráva, že řidič pod vlivem alkoholu způsobil dopravní nehodu či ujížděl před policií ČR jen proto, že před jízdou požil alkohol.

---

³⁹ HAJNÝ, Martin. *O rodičích, dětech a drogách*. 1. vyd. Praha: Grada, 2001. s. 17. ISBN 80-247-0135-9.

⁴⁰ MANN, John. *Jedy, drogy, léky*. 1. vyd. Praha: Akademie věd České republiky, 1996. s. 98. ISBN 80 – 200-0508-0.

Doprava: „*Poruchy zrakového vnímání (tunelové vidění, zhoršené vnímání barev), tendence nebezpečně riskovat a přeceňovat se, horší odhad vzdálenosti, pomalejší reakce, při vyšší hladině i poruchy rovnováhy, nebezpečí spánku během řízení vozidla. Řízení je zhoršeno i při nízkých hladinách alkoholu v krvi. Zvýšené riziko nehody trvá i v kocovině. Dopravní nehody pod vlivem alkoholu bývají těžší a končí častěji smrtí*“.⁴¹

Alkoholismus probíhá ve čtyřech fázích⁴²

První fáze se nazývá počáteční

Tady je příčinou konzumace alkoholu většinou společenský motiv. Člověk v této fázi pije alkohol pro lepší společenské uvolnění, navázání kontaktů, pro euforii atd. V této fázi ještě jedinec požívá alkohol pro jeho chuť, aby doplnil tekutiny. Pití je ze začátku jen společenské, ale postupem času se stává pravidelnější a začíná se vytvářet psychická závislost.

Druhá fáze se nazývá prodromální (varovná)

V této fázi vzniká pomalu už vazba na alkohol jako drogu. Jedinec má potřebu se napít, bez ohledu na druh alkoholu. Utvořila se psychická závislost a začíná se vytvářet i fyzická závislost.

Třetí fáze se nazývá kruciólní (rozhodující)

Je to fáze, ve které alkoholik už ztrácí kontrolu nad pitím, hledá objasnění, ale ne u sebe. Je vytvořena jak psychická, tak i fyzická závislost. Po vynechání alkoholu se dostaví abstinenční příznaky, které se mohou projevit jako únava, podrážděnost, neklid, deprese, zvracení apod. Pro závislého jedince je tato fáze velmi komplikovaná, protože se tím dostává do problému se společností, rodinou, své pití už nezvládá a potřebuje odbornou pomoc. Jedná se buď o ambulantní, či ústavní péči.

---

⁴¹ NEŠPOR, Karel. *Středoškoláci o drogách, alkoholu, kouření a lepších věcech*. 1. vyd. Praha: Portál, 1995. s. 16. ISBN 80-7178-086-3.

⁴² JANÍK, Alojz. Karel Dušek. *Drogy a společnost*. 1. vyd. Praha: AVICENUM, 1990. s. 64. ISBN 80-201-0087-3.

Čtvrtá fáze se nazývá terminální (konečná)

Jedinec požívá alkohol v kteroukoli hodinu a je mu jedno, jestli je ráno, dopoledne, odpoledne či večer. Nesejde mu na tom, jaký alkohol pije, hlavní je, že se napije. Postupně psychicky i fyzicky chátrá. Pomalu ztrácí své blízké, přátele, práci a někdy to končí až smrtí.⁴³

3.2 Nikotin, marihuana a hašiš

Nikotin je pro mnoho dětí zakázaným dobrodružstvím, někdy je to zkouška dospělosti. Bohužel pro někoho se cigareta stane návykovou drogou. Mnohdy právě kouření cigarety způsobí to, že kuřák přejde i na kouření marihuany, není to ovšem pravidlo. Nejenom že kouření člověka stojí dost peněz, ale nese to s sebou i vážná onemocnění. Nikotin u mužů může způsobit pokles potence a u žen to může být porucha menstruace nebo v době gravidnosti může žena o dítě přijít.⁴⁴ Kuřákovi hrozí onemocnění cév, hůř se mu dýchá, je větší pravděpodobnost, že u něho propukne rakovina plic.

Marihuana (tráva, marjánka, joint): česká populace se řadí na první místa žebříčku v kouření marihuany. Na drogové scéně se marihuana vyskytuje už řadu let. Velmi diskutovatelnou otázkou je, jestli je marihuana vstupní bránou k ostatním drogám. THC (tetrahydrocannabinol) je účinná látka, která je v marihuaně, a tato látka se liší podle druhu konopí. U každého jedince jsou účinky individuální, u někoho se dostaví rychleji, za pár minut, u někoho to trvá déle. U někoho se dostaví po kouření marihuany euforie, bezdůvodný smích, radost, někdo může zažívat stav úzkosti, sevřenosti. Mezi fyzické příznaky se řadí větší chuť k jídlu, sucho v ústech. Dlouhodobé užívání marihuany může způsobit poruchu krátkodobé paměti nebo zpomalenost uživatele.⁴⁵ Marihuana způsobuje za volantem automobilu horší periferní vidění, složitější rozlišování barev na semaforu a celkově horší postřeh. Uživatelům zdravotně hrozí různé záněty, např. hltanu, dýchacích cest nebo zánět spojivek.⁴⁶

---

⁴⁴ ILLES, Tom. *Děti a drogy*. 2.vyd. Praha: ISV, 2002. s. 12-13. ISBN 80-85866-50-1.

⁴⁵ Kolektiv autorů občanského sdružení SANANIM. *Drogy: otázky a odpovědi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007, s. 153-154. ISBN 978-80-7367-223-2

⁴⁶ NEŠPOR, Karel. *Středoškoláci o drogách, alkoholu, kouření a lepších věcech*. 1.vyd. Praha: Portál, 1995. s. 23-24. ISBN 80-7178-086-3.

Hašiš (haš, čokoláda) se řadí mezi „lehké“ drogy a získáme jej z pryskyřice rostlin konopí. Barvu má buď černou, hnědou nebo tmavě hnědou a aktivní látkou je zde také THC, ovšem o dost účinnější než u marihuany. Hašiš se kouří nebo je také polykán, tvaruje se buď do koulí, kostek nebo kvádrů. Při kouření se účinky dostaví rychleji nežli při polykání. Droga ve vás vyvolá pocit relaxace, pohody, ale pokud není uživatel na tuto drogu zvyklý, může u něho nastat zmatenost, větší citlivost emocí apod.⁴⁷

3.3 Pervitin (perník, speed, piko)

Pervitin se řadí mezi „tvrdé“ a nelegální drogy, patří do stimulační skupiny. Narkoman má na výběr tři způsoby užívání: nitrožilní, šňupání nebo kouření. V České republice patří pervitin mezi nejznámější drogu. Tato droga může mít dvě podoby, buďto jde o bílý prášek, a to v tom případě, když byl pervitin vyroben z čistého efedrinu, nebo je pervitin zbarvený do hněda. Tato hnědá forma vzniká tak, že je pervitin vyroben z efedrinu získaného z léků obsahujících efedrin.

Pervitin způsobuje velmi vážné psychické poruchy. Nejdříve se projevují tím, že jedinec začne nedůvěřovat lidem kolem sebe. To se časem stupňuje, závislý si začne myslet, že si na něho všichni ukazují, sledují ho. Jsou případy, kdy si narkoman ze zoufalství vzal život. Uživatel si uvědomuje, co se s ním děje, že to zapříčinila droga, ale pak začne těmto přeludům postupně věřit a začne přeludy považovat za prožívanou realitu. Realita autentická se náhle změní na realitu fiktivní. Za tuto změnu může pervitin a patří to mezi nejhorší účinky drogy.⁴⁸ Pervitin se stal poslední dobou trendem mezi uživateli, protože je snadno dostupný a jeho cena je nízká.

Účinky pervitinu: *„Prvotní psychotropní efekt pervitinu je výrazný, příjemný, a proto vysoce žádaný. Podobně jako u ostatních amfetaminů dochází k celkovému povzbuzení, odstranění únavy, pocitu zlepšené psychické a fyzické výkonnosti, celkovému zrychlení psychických procesů a nabídce přestav, euforizaci, zvýšené empatii (tedy schopnosti vcítit se do problémů druhých), uvolnění zábran – což může být u mladých lidí např. v oblasti sexu. Pro sociálně nejistého teenagera, často plného*

⁴⁷ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP – KoniaschLatin Press, 1997. s. 34-35. ISBN 80-85917-36-X

⁴⁸ ILLES, Tom. *Děti a drogy*. 2.vyd. Praha: ISV, 2002. s. 28-29. ISBN 80-85866-50-1

hlubokých a zraňujících komplexů, jenž má problémy navázat vztah s opačným pohlavím, je neobyčejně lákavé stát se, i když jen na chvíli, extrovertním „šarmérem“ plným energie, nápadů a vtipu“.⁴⁹

Doprava: u uživatele, který požil pervitin před jízdou, může droga způsobit podrážděnost, poruchu myšlení nebo zbrkllost. Řidič může mít opožděné reakce nebo to může vést až k usnutí za volantem.⁵⁰

3.4 Kokain a crack

Kokain (koks, sníh, cukr) se řadí mezi velmi návykové stimulační látky a je pro jedince velmi nebezpečný. Kokain pochází z rostliny koka a vyskytuje se v Jižní Americe. Droga se dříve využívala v medicíně jako anestetikum. Kokain se k nám dostává skrz ilegální trh v podobě bílého prášku, obvykle se však neprodává „čistý“, ale smíchaný s jinými látkami, např. s křemičitanem hořečnatým nebo s amfetaminy. Narkomani kokain buď „šňupají“, nebo ho si ho nitrožilně vpichují. Právě to může způsobit vážná zdravotní rizika, když jehla nebude sterilizovaná. Hlavní rozdíl mezi prvním a druhým způsobem je ten, že při „šňupání“ se účinky drogy dostaví během hodiny a trvají tak dvě až tři hodiny a pak ustupují. Při vpichování se droga do těla dostaví o dost rychleji, ale účinkuje kratší dobu.

Jak kokain bude působit na člověka, závisí na dávce i na tom, jak dlouho ho užívá.⁵¹ I když je kokain v dnešní době také snadno dostupný, není o něj takový zájem u „normální“ populace, a to kvůli jeho ceně, která není nejnižší. Proto se také kokainu říká droga pro bohaté.

Příznaky kokainu: *„Problémy se spaním, nosní citlivost (časté popotahování a utírání nosu při užívání šňupáním), chronický výtok z nosu, bolesti hlavy, snížená chuť k jídlu, problémy ve škole, v práci, u přátel, finanční problémy, depresivita, podrážděnost, rozšířené panenky, upovídánost, zvýšená aktivita, zvýšená teplota,*

---

⁴⁹ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP – KoniaschLatin Press, 1997. s. 30. ISBN 80-85917-36-X

⁵⁰ NEŠPOR, Karel. *Středoškoláci o drogách, alkoholu, kouření a lepších věcech*. 1. vyd. Praha: Portál, 1995. s. 27. ISBN 80-7178-086-3.

⁵¹ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP – KoniaschLatin Press, 1997. s. 26-27. ISBN 80-85917-36-X

zrychlená srdeční činnost".⁵² Příznaky jako halucinace, agresivita, paranoia, podezřívavost apod. se řadí mezi psychologické problémy užívání kokainu.

Doprava: *„Poruchy myšlení, ukvapenost, přeceňování se. Dvoufázový efekt – ve druhé fázi nastává těžký útlum, kdy může řidič usnout. Při pocitech pronásledování, křečích atd. je naprosto neschopen bezpečně řídit*".⁵³

Crack je nelegální a vysoce návyková droga, která je určena ke kouření. Jedná se o levnější formu kokainu. Kouří se ve speciálních dýmkách nebo se smísí s cigaretou či marihuanou. Crack se stal oblíbený nejenom díky své ceně, ale také proto, že je rychle připravený k užití. Účinky se dostaví během pár minut a u uživatele začne euforie, která trvá tak 15 minut, pak účinky zcela odezní. Nutkání se nepřejídat, sucho v ústech, nadměrné pocení, dýchací potíže apod., to jsou zdravotní rizika při užívání cracku⁵⁴. Crack se také nazývá freebase (volná báze). Uživatelé této drogy mohou být často až velmi agresivní a nebezpeční. Existují i případy, kdy narkoman pod vlivem cracku bezdůvodně napadl člověka či ho dokonce zabil.

Nebezpečí: *„Vzhledem k vysoké agresivitě a suicidálním (sebevražedným) tendencím, které krek vyvolává, představuje veliké nebezpečí pro společnost, stejně jako pro samotného uživatele. Je extrémně návykový, spojující psychickou a fyzickou závislost. Důsledky efektu kreků jsou mnohem intenzivnější než u jiných drog*".⁵⁵

Obrázek 4: Crack

Zdroj: Proad.cz [online]. [cit. 2013-02-27].

Dostupné: <http://blogdoproad.blogspot.cz/2013/02/serie-semanal-drogas-o-crack.html>

⁵² ILLES, Tom. *Děti a drogy*. 2.vyd. Praha: ISV, 2002. s. 22. ISBN 80-85866-50-1.

⁵³ NEŠPOR, Karel. *Středoškoláci o drogách, alkoholu, kouření a lepších věcech*. 1.vyd. Praha: Portál, 1995, s. 22. ISBN 80-7178-086-3

⁵⁴ SHAPIRO, Harry. *Drogy obrázkový průvodce*. 1. vyd. Praha: Svojka& Co., 2005, s. 193-195. ISBN 80-7352-295-0

⁵⁵ ILLES, Tom. *Děti a drogy*. 2.vyd. Praha: ISV, 2002, s. 25. ISBN 80-85866-50-1

3.5 Heroin a kodein

Heroin (herák, háčko) je nelegální a vysoce návyková droga, řadí se mezi skupinu opiátů. Heroin se také zařazuje do skupiny narkotických analgetik a je vyráběn z opiového máku, který obsahuje kodein a morfin. Samotný heroin se vyrábí z morfinu a po chemické stránce jde o diacetylmorfin. Účinky čistého heroinu jsou několikanásobně vyšší než u samotného morfinu. Heroin může být zbarvený do bílé, hnědé nebo černé barvy, záleží na jeho výrobě. V lékařství se také využíval k léčení průjmu, kašle apod.

Heroin se může aplikovat třemi způsoby: kouřením, šňupáním nebo injekčně. První a poslední způsob jsou na tom hodně podobně, co se týče rychlosti účinku látky, a to proto, že při kouření se kouř (účinná látka) snadno dostane z plic do krve. Při šňupání se heroin dostane přes nosní sliznici do krve.

Nejrizikovější způsob použití je injekční, kdy sice účinky nastávají ihned, ale hrozí tu vysoké riziko nakažení např. HIV, žloutenkou apod. Předějit tomu lze, když bude jehla dobře sterilizovaná. Další riziko nastává, když už má narkoman rozpíchané žíly na horních i dolních končetinách a začíná si drogu píchat na velmi nebezpečná místa, do třísel či krku. Závislost na heroinu je velmi vysoká a po čase je nezbytné zvyšovat dávky, což je pro mnoho narkomanů ekonomicky nákladné. Velmi často se proto musí uchýlovat k trestné činnosti, aby si mohli dopřát další dávku drogy.⁵⁶ Heroin stejně jako kokain se řadí mezi dražší drogy.

Účinky heroinu: „*Dávka heroinu je, jako když z prudkého deště a kruté zimy přijdete do pokoje a zabalíte se do teplé deky. Heroin blokuje duševní i tělesnou bolest a navozuje pocit spokojenosti, uvolnění a netečnost, vedlejším účinkem užívání heroinu bývá vypadávání zubů*“.⁵⁷

Kodein: řadí se mezi alkaloidy opia a je mnohem slabší než samotný morfin. Jeho cena je nízká a narkomani si ho spíše kupují jen z nouze. Vyskytuje se ve směsi aspirinu, efedrinu atd. Kodein se může užívat injekčně nebo ústně, a to v podobě tablet, sirupu nebo ampulí.⁵⁸

---

⁵⁶ SHAPIRO, Harry. *Drogy obrázkový průvodce*. 1. vyd. Praha: Svojká & Co., 2005. s. 137-148. ISBN 80-7352-295-0.

⁵⁷ GOODYER, Paula. *Drogy a Teenager*. Praha: Slovanský dům, 2001. s. 126. ISBN 80-86421-44-9

⁵⁸ TYLER, ANDREW. *Drogy v ulicích*. Praha: Ivo Železný, 2000. s. 131. ISBN 80-237-3606-X

3.6 Extáze a LSD

Extáze (E, éčko, love) patří do stimulační skupiny a jedná se o nelegální drogu. MDMA (extáze) bývá často označována jako „taneční“ droga a díky její nízké ceně není v dnešní době problém ji kdekoliv koupit. I když se MDMA řadí do stimulační skupiny, její účinky někdy mohou být halucinogenní. Pokud bude dávka vyšší, převažuje stimulační účinek, ale u dávky nižší spíše převažuje empatogenní, emoční účinek. MDMA začne působit po požití až za dobu 30–60 minut, což je někdy důvod, že se dotyčný předávkuje, protože se domnívá, že si koupil nekvalitní drogu, a vezme si další tabletu. Ze začátku se mohou dostavit stavy neklidu či zmatenosti, ale pak následuje fáze pohody, klidu apod. Extáze je pro uživatele zajímavá také v tom, že když si ji vezme sám o samotě, je schopen zvýšeného intelektuálního výkonu, a naopak, když si ji vezme v páru, „nastoupí“ empatie, potřeba se toho druhého více dotýkat apod. Extáze ale není afrodiziakum a neměla by se kombinovat s jinými látkami, např. alkoholem, mohlo by dojít k usmrcení⁵⁹.

Účinky MDMA: „*mírné halucinace, zvýšená citlivost, pocity empatie, přehřívání organismu, zdravotní rizika – zhoršení paměti, emoční otupení, riziko kolapsu při dehydrataci a zvýšené aktivitě (tanec).*“⁶⁰

LSD (trip, papír, vitamin A) se řadí mezi tvrdé, halucinogenní drogy. LSD se získává z námele houby paličkovice nachové, která často postihuje obilniny a traviny. LSD se v medicíně dříve podával lidem, kteří měli narušenou osobnost nebo trpěli těžkými duševními poruchami. LSD má nejčastěji podobu papírkových útržků nebo známek, ty se nechávají nasáknout v alkoholu, který obsahuje roztok LSD.

Každý tento útržek či známka má svojí obchodní značku, nejčastějšími motivy bývají např. smajlíci, blesky, jahody apod. Droga začne působit tak do půl hodiny či hodiny od polknutí. U uživatele mohou nastat halucinogenní účinky, deformace sluchových vjemů, rozšíření zornic, deprese, závrat' apod. Na LSD nevzniká závislost.⁶¹

---

⁵⁹ Kolektiv autorů občanského sdružení SANANIM. *Drogy: otázky a odpovědi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007, s. 164. ISBN 978-80-7367-223-2

⁶⁰ HAJNÝ, Martin. *O rodičích, dětech a drogách*. 1. vyd. Praha: Grada, 2001. s. 17. ISBN 80-247-0135-9.

⁶¹ SHAPIRO, Harry. *Drogy obrázkový průvodce*. 1. vyd. Praha: Svojka & Co., 2005. s. 266-274. ISBN 80-7352-295-0

Drogová závislost: „Je komplexní stav, který zahrnuje sociální, psychologické a biologické komponenty. Uživatelé drog netvoří homogenní skupinu, protože existuje mnoho forem drogové závislosti, které se liší podle typu užívaných drog a míry závislosti“.⁶²

---

⁶²VERSTER, Annette. BUNING, Ernst. *Informace pro tvůrce drogové politiky o účinnosti substituční léčby závislosti na opiátech*. 2. vyd. Praha: Úřad vlády ČR, 2004. s. 11. ISBN 80-86734-32-3.

4 MEDIÁLNÍ KAMPANĚ A VLIV MÉDIÍ

4.1 Mediální kampaně

Hlavním cílem mediálních kampaní je řešení společenských problémů, které zařazujeme do sociálního a nekomerčního marketingu. G. D. Wiebe poprvé nahodil myšlenku sociálního marketingu a Gerald Zaltman společně s Philipem Kotlerem poprvé tento pojem užíli v roce 1971. Jeho součástí je využívání reklamních formátů, které upozorňují na společenské problémy a jejich následné řešení. Sociální marketing také upozorňuje na nebezpečí drog, alkoholu, problematiku domácího násilí, šíření pohlavních nemocí nebo sexuálního zneužívání. Pro přípravu nekomerční kampaně si musí hlavní „sociální aktér“ předem definovat hlavní cíl, který zahrnuje, jaké změny chce svoji kampaní dosáhnout. Aktér si musí dobře zanalyzovat danou problematiku a vytvořit si strategii, podle které se bude řídit. Kampaně se snaží působit na city, ohromit, vystrašit a některé i rozveselit. Pouze dobrý úmysl v nekomerčním marketingu nestačí, protože nemá dostatečnou sílu lidi přesvědčit. Proto je důležité mít cíl a strategii, aby u lidí došlo ke změně postojů a chování k danému problému.⁶³

Příprava kampaně

*„Při přípravě kampaně je nutné vybrat odpovídající média, která tvoří tzv. mediální mix. Média samozřejmě vybíráme tak, aby optimálním způsobem oslovila naše cílové skupiny, aby jednak přenášela informace, ale dokázala také vyvolat emoce. Kromě toho je důležité zaměření média na určité tržní segmenty, jeho schopnost pohotově šířit sdělení a umístění média v prostředí, které odpovídá naší cílové skupině“.*⁶⁴

4.1.1 Řekni Ne drogám – řekni Ano životu

V roce 2012 se začátkem června konal Cyklo–běh za Českou republiku bez drog. Jednalo se o jubilejní, desátý ročník, který začal 10. června ve městě Břeclavi

---

⁶³ Zdroj: PHD. *Mediaguru: K čemu slouží sociální marketing*. [online]. © 2013 [cit. 2013-03-13]. Dostupné: <http://www.mediaguru.cz/2012/09/k-cemu-slouzi-socialni-marketing/#.UVXMzxfolGZ>

⁶⁴ VYSEKALOVÁ, J. J. MIKEŠ. *Reklama jak udělat reklamu*. Praha: Grada, 2012. s. 37. ISBN 978-80-247-3492-7.

a končil v Praze 22. června. Délka trasy byla 1300 kilometrů a vedla přes 41 měst. Akce byla pořádána občanským sdružením Řekni Ne drogám – řekni Ano životu.⁶⁵

Tento projekt vznikl v polovině 80. let minulého století ve Francii. V jeho počátcích stáli členové Scientologické církve. Projekt se rozšířil díky své popularitě do celého světa a dnes působí ve 40 zemích formou veřejně prospěšných prací a neziskových organizací, ve kterých se angažují lidé z veřejného života, místní scientologové, umělci, sportovci, různé organizace apod. Sdružení je financováno firmami, jednotlivci a vůbec těmi, kterým není problematika drog „ukradená“. U nás v České republice toto občanské sdružení působí od roku 2002 a stalo se součástí neziskových organizací mezinárodní sítě, která se zabývá protidrogovou prevencí od roku 1983. Sdružení se zaměřuje hlavně na mladistvé, na které se soustředí prvotní prevence v okruhu zneužívání drog, poskytuje také odborné informace a materiál.

Sdružení Řekni Ne drogám – řekni Ano životu spolupracuje s americkou nadací Foundation for Drug Free World (Nadace pro svět bez drog), která se zaměřuje na výrobu DVD, brožur o drogách a také se zabývá analýzou trendů drogové epidemie nejenom v USA, ale na celém světě, a zaměřuje se hlavně na náctileté. Hlavním cílem sdružení je zaprvé poskytovat odborné informace o drogách dětem, rodičům, mladistvým, a tím je motivovat drogy vůbec nebrat, nebo když už je berou, motivovat je k jejich vysazení, a za druhé poskytovat učitelům na ZŠ, SŠ a výchovným pracovníkům materiály, které pak mohou využít ke své vlastní výuce protidrogové prevence a tak omezit šíření drog a vůbec začínání s drogami u mladistvých.⁶⁶

4.1.2 Řekni drogám NE!⁶⁷

Tento projekt spolupracuje se Všeobecnou zdravotní pojišťovnou ČR a orientuje se hlavně na mladistvé, tj. školní a dospívající mládež. Byl vytvořen jako sled cyklů osvětové a mediální činnosti. Během celého roku se uskuteční v rámci projektu mediální kampaně, komponované pořady pro školy, jsou vytvořeny odborné publikace a audiovizuální spoty. Projekt je orientován na rizikovou cílovou skupinu mladistvých, kteří by mohli mít či už mají zkušenost s drogami a s tím související sociální a zdravotní

---

⁶⁵ Zdroj: Uherské Hradiště [online]. [cit. 2013-03-16]. Dostupné: <http://www.mesto-uh.cz/Articles/66284-2-Cyklobeh+za+CR+bez+drog+dorazil+do+Hradiste.aspx>.

⁶⁶ Zdroj: *Pravda o drogách* [online] [cit. 2013-03-16]. Dostupné http://www.rekninedrogam.cz/o_nas.html

⁶⁷ Zdroj: Medea Kultur. *Řekni drogám ne*. [online]. © 2007-2009 [cit. 2013-03-16]. Dostupné: <http://www.reknidrogamne.cz/cs/oprojektu/projekt-popis>

problémy. Hudební televize Óčko se podílí na mediální kampani, která je zaměřená z jedné části na dospívající generaci, tedy na starší žáky základních škol, studenty učilišť, gymnázií a středních škol, a z druhé části je zaměřená na rodiče a pedagogy s cílem získat jejich pozornost, podporu při prevenci vzniku závislosti u mladistvých.

Na TV Óčko v rámci kampaně „běží“ audiovizuální spoty na téma: alkohol, kouření, jehly, drogy atd. V letošním roce k nim přibyly tři nové spoty s tématy žloutenka typu C, těhotenství a kouření a jako poslední FAS (fatální alkoholický syndrom).

Komponované programy (pořady) se konají už devatenáctým rokem, kdy zavítají na střední a základní školy v Praze a větších městech v celé České republice. Tyto pořady jsou určeny žákům ve věku 10–19 let a trvají zhruba 90 minut. Pořady jsou rozděleny do několika skupin, např. problematika drog, kriminalita kvůli drogám, sexuálně přenosné nemoci spojené s užíváním drog, závislost na výherních automatech a PC hrách apod. Komponované pořady znamenají, že se v první části pustí krátkometrážní film, v druhé části po skončení filmu zodpovídají kvalifikovaní odborníci otázky žákům, studentům. Hlavní myšlenkou a cílem kampaně i těchto pořadů je co nejvíce snížit zneužívání drog u populace dětí a dospívajících, a tak mimo jiné i snížit výdaje základních fondů zdravotních pojišťoven, které financují léčby závislých a nemocných. Díky tomuto projektu bylo po celé České republice realizováno už 150 pořadů a v letošním roce je naplánováno dalších 80 pořadů. K projektu je také vydávána publikace formátu A5 zaměřená na alkohol, kouření cigaret, závislost na drogách a výherních automatech. Je distribuována do škol, kde je k dispozici žákům, pedagogům a rodičům. V letošním roce bude publikace dostupná pouze ke stažení na internetových stránkách projektu.

4.1.3 Kampaně The Meth Project

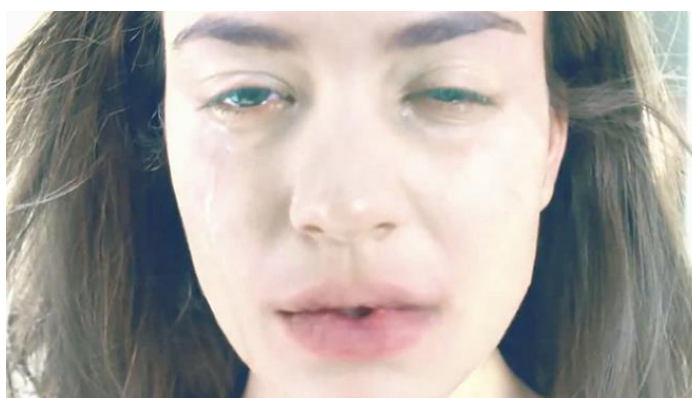
Kampaně byla natočena v Americe za podpory Thomase Siebela a byla zaměřena na negativní účinky drog, a to hlavně metamfetaminu (pervitin). Tohoto projektu se ujal velmi známý režisér Darren Aronofsky, který na podobný celosvětový problém poukázal ve svém filmu *Requiem for a dream* (*Requiem za sen*). Ke kampani natočil velmi drastické reklamní spoty, které byly moderně pojaty s dokumentární syrovostí. Byly natočeny spoty, které začínají větou „Kdybych se zeptal(a)“ a pak spoty,

které začínají větou „Jen jednou“. Hlavním cílem celého projektu bylo upozornit na nárůst počtu drogově závislých.⁶⁸

- **Pád až na dno**

První spot popisuje dívku, která užívá pervitin, a poukazuje na problém, že se měla nejdřív zeptat, co s ní metamfetamin provede, jaké bude mít účinky na její mozek apod. Další záběr zastihuje dívku v koupelně, jak si podřezává žíly na ruce. V tomto okamžiku přichází její matka a dává jí první pomoc.

Obrázek 5: Pád až na dno aneb sebevražedné sklony.

Zdroj: CZECHNETMEDIA. *Reklama proti drogám* [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-03-18].

Dostupné: <http://www.topzine.cz/video-reklama-proti-drogam-ta-od-reziseru-cerne-labute-bere-dech>

- **Ztráta kontroly**

Druhý spot je o mladém chlapci, který si také „ujíždí“ na metamfetaminu. Ten zase klade důraz na to, že se měl zeptat, než začal užívat pervitin, jak ho to po psychické stránce postihne. Dále následuje záběr na chlapce, jak začíná být agresivní vůči svému bratru, po kterém vyžaduje peníze na drogu, a tak se dostává do nepříjemné situace, kdy začne okrádat svou vlastní rodinu.

---

⁶⁸ Zdroj: CZECHNETMEDIA. *Topzine: Reklama proti drogám* [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-03-18]. Dostupné <http://www.topzine.cz/video-reklama-proti-drogam-ta-od-reziseru-cerne-labute-bere-dech>

Obrázek 6: Ztráta kontroly aneb agresivní chování

Zdroj: CZECHNETMEDIA. *Reklama proti drogám* [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-03-18].
Dostupné: <http://www.topzine.cz/video-reklama-proti-drogam-ta-od-reziseru-cerne-labute-bere-dech>

- **Zoufalství**

Třetí spot vypráví o chlapci, který se díky závislosti na perníku dostal na taková místa, na něž by se nikdy nedostal, kdyby nezačal s drogami. Spot totiž pojednává o prostituci, neboť chlapec se začne prodávat, aby měl finanční prostředky na drogu.

Obrázek 7: Ztráta kontroly aneb prostituce

Zdroj: CZECHNETMEDIA. *Reklama proti drogám* [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-03-18].
Dostupné: <http://www.topzine.cz/video-reklama-proti-drogam-ta-od-reziseru-cerne-labute-bere-dech>

- **Poslední záchrana**

Čtvrtý spot se zabývá otázkou závislosti a tím, co díky ní můžete ztratit. Spot ukazuje mladou dívku, kterou zajímá jediná věc, a to jak si dát s kamarádkou další dávku. Díky pervitinu ztrácí pomalu svoji svobodu. Dívka skončí v léčebně.

Obrázek 8: Poslední záchrana aneb svoboda

Zdroj: CZECHNETMEDIA. *Reklama proti drogám* [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-03-18].
Dostupné: <http://www.topzine.cz/video-reklama-proti-drogam-ta-od-reziser-a-berne-labute-bere-dech>

Všechny tyto čtyři reklamní spoty mají společný začátek, jejich úvodní věta začíná slovy „Kdybych se zeptal(a)“ a dále pokračují otázky k danému spotu. Tyto snímky měly poukázat na problematiku drog, především pervitinu. Ve všech spotech si zahráli mladí lidé, kteří jsou tou nejrizikovější cílovou skupinou pro drogovou závislost. Další reklamní spoty, které byly natočeny, vystihují jiný zásadní problém, který je zřejmý už podle úvodní věty, která zní „Jen jednou“: člověk si může vzít drogu jednou a už se může stát závislým.

4.1.4 Drop in a kampaň

Organizace Drop in funguje v České republice od roku 1991 a jejími zakladateli jsou PhDr. Ivan Douda a MUDr. Jiří Presl. Středisko vzniklo za účelem prevence, léčby drogově závislých, ambulantního kontaktu a poradenství. Organizace také klade velký důraz na prevenci HIV u narkomanů, kteří si drogu píchají nitrožilně. Drop in, poskytuje pomoc s problematikou nealkoholických drog a také terénní program neboli streetwork, to znamená službu poskytovanou mimo budovu. Služby se poskytují přímo v prostředí, kde se narkomani nacházejí. Organizace poskytuje několik dalších služeb, a to např. vyměňování stříkaček za sterilní, dezinfekci, prostor pro relax, rozdává kondomy pro bezpečnější sex, poskytuje konzultace jak pro drogově závislé, tak i pro rodinné příslušníky, sociální poradenství, zdravotní ošetření, vstup do substitučního programu apod.⁶⁹

⁶⁹ Zdroj: DROP IN. *Drop in* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-20]. Dostupné: <http://www.dropin.cz/index.php/drop-in-v-mediich>

V České republice byla natočena kampaň pro Drop in, které se ujala reklamní agentura Mašina. Cílem protidrogové kampaně bylo přiblížit veřejnosti prevenční program a služby organizace Drop in, nastínit problematiku drog. Kampaně se ujal režisér Viktor Tauš a skládá se ze tří TV spotů. První příběh vypráví o mladíkovi, který se zfotoval a následně umírá na toaletě, další příběh je o tom, jak se mladá dívka „prodává“, aby měla na drogy, a poslední příběh je o muži, který spáchal trestný čin, aby si mohl koupit drogy, a kvůli tomu skončil ve vězení. Všechny tyto příběhy spojuje vnitřní hlas, který na začátku spotů říká: „Chtěl(a) bych vám něco říct o drogách, ale...“ U mladíka tato věta dále pokračuje „...ale už to nestihnu.“ U mladé dívky pokračuje slovy „...ale teď mám práci“ a u muže, který skončil ve vězení, následuje „...ale až, tak za pár let.“⁷⁰

NEBER DRUHÝM BUDOUCNOST!

V České republice proběhla také kampaň: Neber druhým budoucnost! Tématem kampaně byl alkohol a problematika drog. Tuto preventivní kampaň připravil Liberecký kraj. Akce probíhala v letních měsících, kdy bylo možné potkat tým mladých lidí v barech, restauracích, klubech apod. Vtipnou formou tu týmy podávaly informace o nebezpečí alkoholu za volantem a jiných drog.⁷¹

4.2 Vliv médií

Reklama v médiích

V dnešní době je několik druhů reklam, např. televizní, internetová, novinová apod. Jejím hlavním úkolem je zvyšovat prodej daného produktu, získat nové zákazníky atd. Většinou bývá apartní (vkusná), poutavá, zajímavá, aby zaujala co největší pozornost člověka. „*V časopisech nacházíme pravidelně i reklamy, které propagují užívání návykových chemických látek a drog. Nabízejí černou kávu, cigarety, doutníky*

---

⁷⁰ Zdroj: MLADÁ FRONTA. *Strategie: Pravá tvář, má doplnit konto Drop in.* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-20]. Dostupné: [http://strategie.e15.cz/zurnal/prava-tvar-drog-ma-naplnit-konto-drop-in-431197](http://strategie.e15.cz/zurnal/prava-tvar-drog-ma-naplнит-konto-drop-in-431197)

⁷¹ Zdroj: SEEP, MARTIN. *Kampaň, neber druhým budoucnost! Startuje.* [online]. © 2010 [cit. 2013-03-20]. Dostupné: <http://martinsepp.cz/novinka/445:kampan-neber-druhym-budoucnost-startuje.html>

*a tabák. Propagují alkoholy zvučných jmen – pivo, víno i koncentráty – koňak, whisky a rum. Někdy se setkáváme i s nabídkami léků, nejčastěji však na stránkách odborných lékařských časopisů. Pro firmu je rozhodující, že se jí výlohy vrátí v podobě zvýšeného předepisování léku lékaři. A vydavatel odborného časopisu je rád uveřejní, neboť tím hradí náklady na vydávání“.*⁷²

Internet

Výhoda internetu spočívá v tom, že ho denně navštíví několik milionů lidí, kteří si mohou online číst nejnovější zprávy, které se týkají drog a této problematiky, pouštět si online zprávy, filmy apod. Online je vysílán například také pořad České televize Historie.cz. K vybraným tématům se v něm vyjadřují odborníci a jedna jeho série byla věnována i historii drog.

Nevýhodou internetu je, že si zde lidé mohou snadno právě koupit drogy. Nejčastěji se jedná o syntetické drogy, lidé v podstatě nevědí, co kupují a co to s nimi může udělat. Distributoři tyto drogy na internetu různě maskují za léky na hubnutí, mycí prostředky nebo vitaminy, a proto je těžké tyto dealery dopadnout.

*„Novou bezplatnou informační službu na internetu zpřístupnila v těchto dnech společnost Newton IT. Na <http://www.drogy-info.cz/> stránce naleznou zájemci aktuální i archivní informace týkající se drogové problematiky. Zdrojem denně aktualizovaných stránek je celostátní a regionální tisk, rozhlas, televize a zpravodajství ČTK. Tematicky tříděné články a zprávy lze buď přímo vyhledávat a zobrazovat, nebo si objednat jejich pravidelné každodenní doručování elektronickou poštou přímo do svého počítače. Služba je určena široké veřejnosti se zájmem o drogovou problematiku. Mezi prvními ji začali využívat okresní protidrogoví koordinátoři, pracovníci státní správy, školství a organizací poskytujících pomoc drogově závislým.“*⁷³

Kinematografie

Mnoho režisérů natočilo filmy a dokumentární cykly o problematice drog ve společnosti. Autoři desetidílného cyklu Tomáš Škrdlant a Martin Slunečko vytvořili s dalšími autory primární protidrogovou prevenci určenou pro veřejnoprávní televizi.

---

⁷² JANÍK, Alojz. Karel Dušek. *Drogy a společnost*. 1. vyd. Praha: AVICENUM, 1990. s. 283. ISBN 80-201-0087-3. in [online] [cit. 2013-03-20].

⁷³ Zdroj: *Protext*. [online]. [cit. 2013-03-20].

Dostupné: <http://www.protext.cz/english/zprava.php?id=1170>

Jednotlivé cykly vyprávějí různé zajímavé příběhy, které se týkají převážně problematiky drog.

Film Mandragora: je z roku 1997 a pojednává o mladém chlapci, který utekl od svého otce a vydal se na nový začátek do Prahy. Chlapce se ujímá muž, který se živí jako pasák, a „zatáhne“ ho do světa prostituce, peněz a luxusu. Chlapec se nakonec uchýlí k drogám.

Film Kokain: je životopisný film z roku 2001, který čerpá příběhy ze skutečnosti. Mladý nadaný George Jung, který hraje za mužské fotbalové družstvo, se stal hlavním dealerem kokainu. Ze začátku obchodoval s marihuanou jen proto, aby mohl realizovat svůj sen. Po seznámení s náboráři medellínského trustu se mohl proměnit v profesního pašeráka drog, dovážel kokain k americkým zákazníkům.

5 PRAKTICKÁ ČÁST

5.1 Cíle a metodika

Praktickou část tvoří kvantitativní průzkum provedený na základě dotazníkového šetření. Dotazník byl v tištěné podobě rozdán ve dvou školách v Praze, a to na gymnáziu, které končí složením maturitní zkoušky, a na odborném učilišti (SOU), jehož absolvování je ukončeno výučním listem. Dotazníků bylo celkem 104 a do škol byly rozdány rovným dílem, za cílovou skupinu byli vybráni mladí lidé ve věku 15–22 let. Otázek bylo celkem 15 a respondenti měli zodpovídat jak uzavřené, tak i otevřené otázky, u kterých měli na výběr více možností. Dotazník tvořily otázky obecného charakteru, to znamená pohlaví, věk, jakou školu respondent studuje, a pak otázky zabývající se problematikou, jako je alkohol, drogy a média.

Dotazníkové šetření vyplnilo 38 žen a 66 mužů. Cílem celého průzkumu bylo zjistit, jestli mladiství dodržují zákon a pijí až od 18 let a také zda už za svůj mladý život zkusili drogy a popřípadě jaké. Jak na ně působí média v problematice drog, zdali televize, rozhlas, noviny dostatečně informují o problematice drog. Školy byly vybrány záměrně takto, aby bylo možné porovnat studenty, kteří své studium budou končit maturitou, se studenty, kteří studium zakončí výučním listem.

Hypotézy – cíl

Stanoveno bylo celkem 5 hypotéz, které se týkaly dotazníkového šetření, a buď se tyto hypotézy potvrdily, nebo nepotvrdily.

Hypotéza číslo 1 – Studenti začínají poprvé kouřit mezi 10. a 14. rokem.

Hypotéza číslo 2 – Studenti začínají poprvé zkoušet alkohol mezi 10. a 14. rokem.

Hypotéza číslo 3 – Poprvé drogy zkouší muži mezi 10. a 14. rokem.

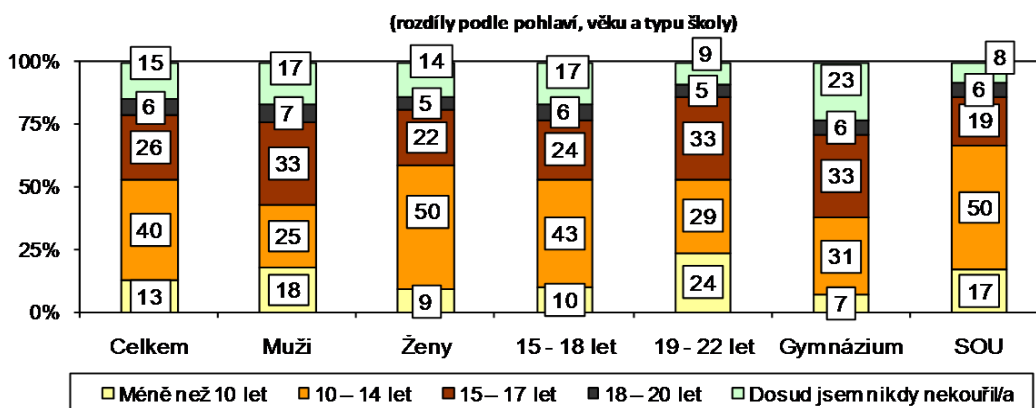
Hypotéza číslo 4 – O nebezpečí drog se většina studentů dozvěděla ze školy.

Hypotéza číslo 5 – Většina studentů vnímá drogovou problematiku z médií.

5.1.1 Hypotéza číslo 1

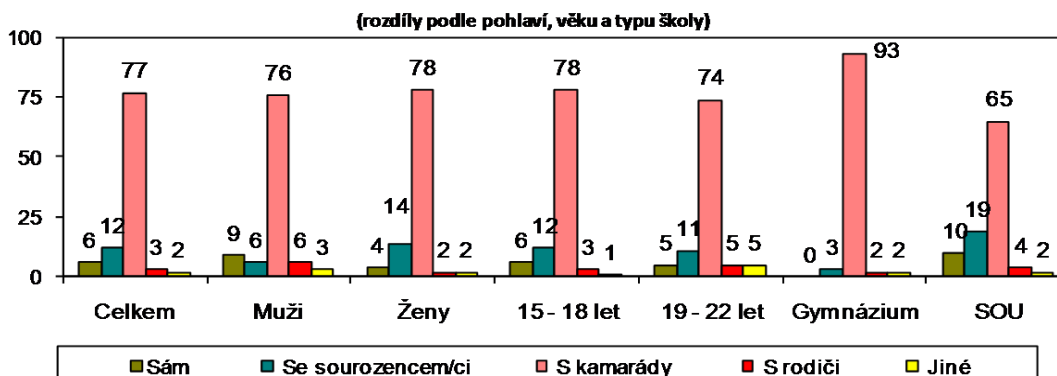
Podle dotazníkového šetření někteří respondenti poprvé kouřili, když jim bylo méně než 10 let, a mezi 10. a 14. rokem to bylo okolo dvou čtvrtin dotazovaných. Na gymnáziu 23 % studentů doposud nikdy nekouřilo, zatímco na SOU to bylo pouhých 8 %. Šetření tedy neprokázalo hypotézu, že studenti začínají poprvé kouřit mezi 10. a 14. rokem.

Graf 1: Kolik vám bylo let, když jste poprvé kouřil/a?

Zdroj: Kateřina Nápravníková, vlastní šetření, 2013

Graf 2: S kým jste poprvé cigarety kouřil/a?

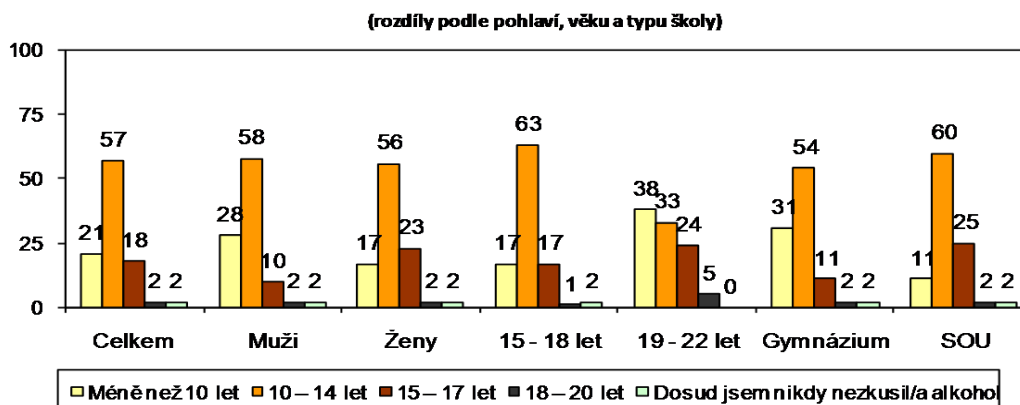
Zdroj: Kateřina Nápravníková, vlastní šetření, 2013

Na tuto otázku odpovídali pouze ti, kteří už někdy kouřili cigarety (88 respondentů). Z průzkumu vyplývá, že více jak tři čtvrtiny dotazovaných poprvé kouřilo s kamarády, a na druhé příčce se umístilo s 12 % varianta kouření se sourozenci. Průzkum ještě poukázal na to, že studenti gymnázia nikdy nezkoušeli poprvé kouřit cigarety sami, oproti studentům SOU, tam to zkoušelo 10 % dotazovaných.

5.1.2 Hypotéza číslo 2

Podle průzkumu zhruba jedna čtvrtina respondentů poprvé zkusila alkohol, když jim bylo méně než 10 let. 2 % z dotazovaných ještě nikdy nepila alkohol. Muži více než ze dvou čtvrtin poprvé zkusili alkohol, když jim bylo mezi 10. a 14. rokem, u žen je to podobné. Dotazníkové šetření neprokázalo, že by studenti poprvé zkusili alkohol, když jim bylo 10–14 let.

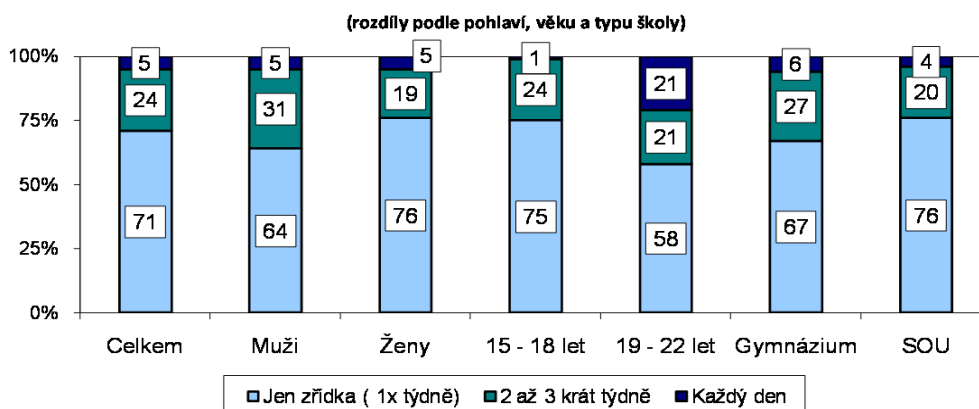
Graf 3: Kolik vám bylo let, když jste poprvé zkusil/a alkohol?

Zdroj: Kateřina Nápravníková, vlastní šetření, 2013

Na tuto otázku odpovídali pouze ti, kteří už někdy pili alkohol (98 respondentů). Z průzkumu vyplynulo, že zhruba tři čtvrtiny respondentů pijí alkohol jen zřídka, tj. jednou za týden. 31 % mužů si dopřeje alkohol dvakrát až třikrát týdně, u žen bylo toto číslo menší, 19 %. Na gymnáziu 67 % studentů popijí alkohol jednou týdně, zato na SOU toto procento bylo vyšší, 76 % studentů.

Graf 4: Jak často pijete alkohol? (Je myšleno od pondělí do pátku)

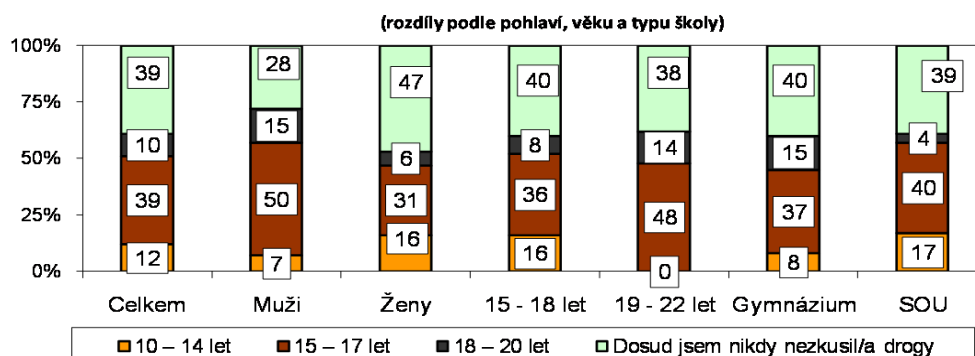

Zdroj: Kateřina Nápravníková, vlastní šetření, 2013

5.1.3 Hypotéza číslo 3

Z dotazníkového šetření je zřejmé, že 7 % mužů poprvé zkusilo drogu ve věku mezi 10. a 14. rokem, u žen bylo číslo vyšší: 16 %. Více jak jedna čtvrtina dotazovaných ještě nikdy nezkusila drogu. 50 % mužů zkouší drogu ve věku mezi 15. a 17. rokem, u žen toto číslo bylo o něco menší, 31 %. Hypotéza číslo 3. se tedy prokázala – muži začínají poprvé zkoušet drogu mezi 10. a 14. rokem.

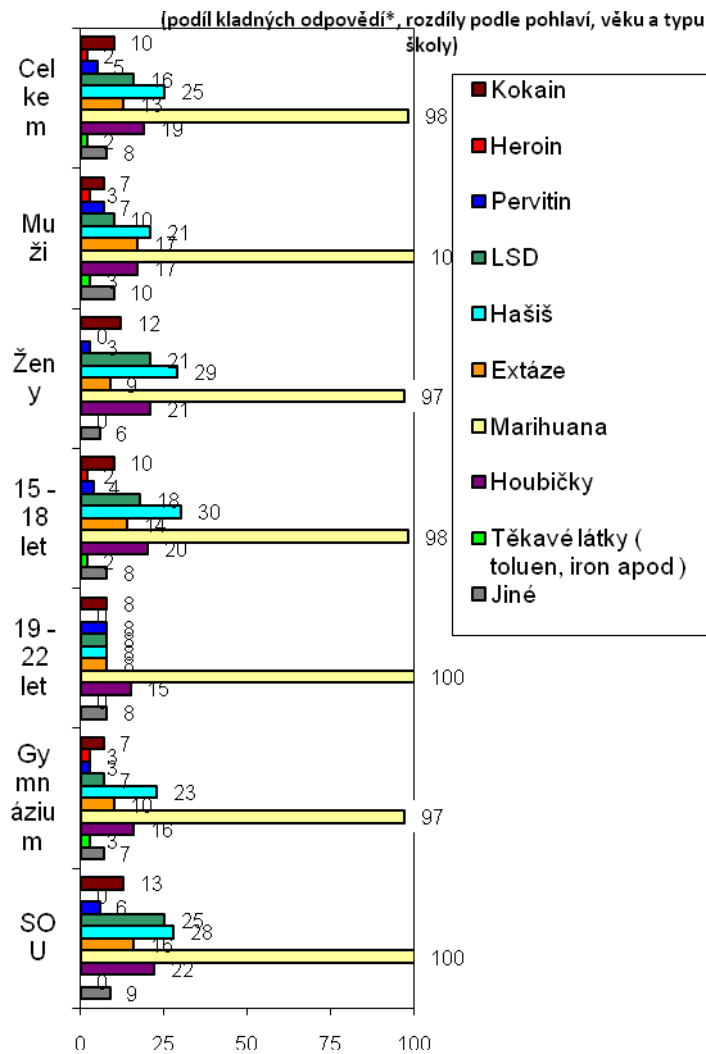
Graf 5: Kolik vám bylo let, když jste poprvé zkusil/a drogy?

Zdroj: Kateřina Nápravníková, vlastní šetření, 2013

Na tuto otázku odpovídali pouze ti, kteří už někdy zkusili drogy (63 respondentů). Z průzkumu vyplynulo, že studenti z obou škol mají skoro 100 % zkušenost s marihuanou. Jedna čtvrtina dotazovaných má už zkušenost s hašišem. LSD a heroin se umístily stejně se 2 %. Ve věku mezi 19. a 22. rokem bylo zjištěno 5 druhů drog, které měly stejný počet procent. Jednalo se o tyto drogy: extáze, hašiš, LSD, pervitin a kokain.

Graf 6: Jaké drogy jste už zkusil/a?

?

* respondenti mohli označovat více odpovědí

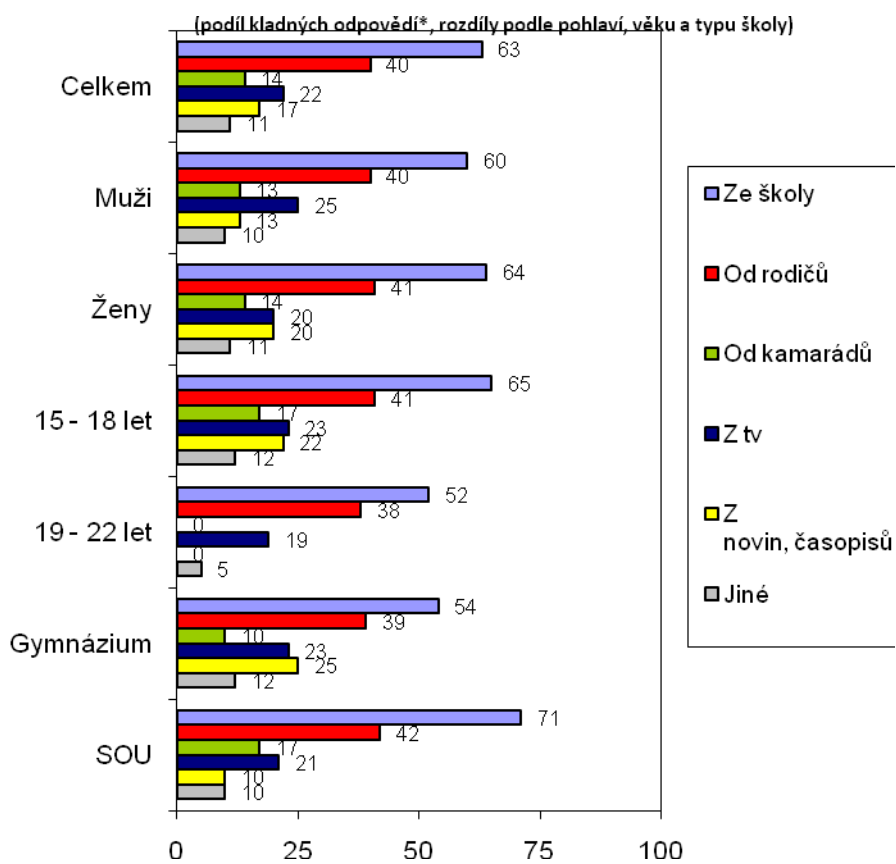
Zdroj: Kateřina Nápravníková, vlastní

5.1.4 Hypotéza číslo 4

Studenti gymnázia a SOU, se o nebezpečí drog nejvíce dozvěděli ze školy. Necelé dvě čtvrtiny respondentů byly informovány od rodičů a na třetím místě v informovanosti mladistvých se umístila televize. Z novin a časopisů se o nebezpečí drog informovalo pouze 17 % studentů. Dotazníkové šetření tedy prokázalo, že o nebezpečí drog se nejvíce studentů dozvědělo ze školy.

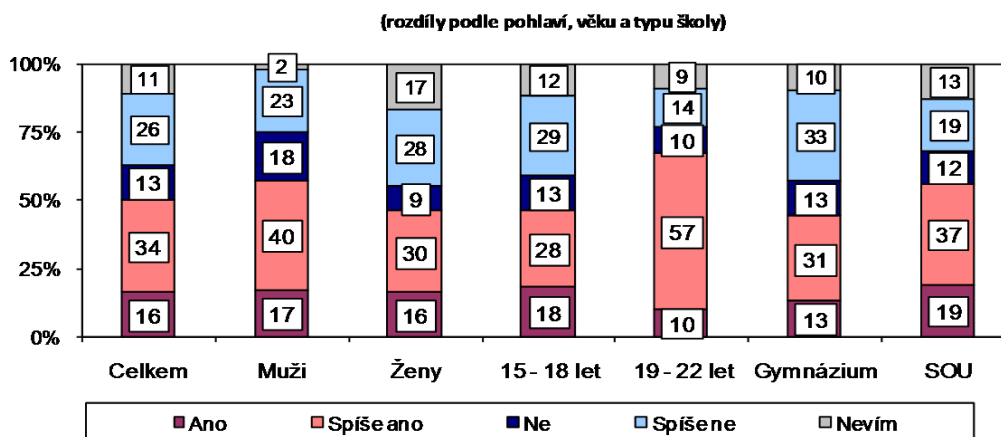
Graf 7: Jakým způsobem jste se dozvěděl/a o nebezpečí drog?

* respondenti mohli označovat více odpovědí

Zdroj: Kateřina Nápravníková, vlastní šetření,

Graf 8: Myslíte si, že televizní pořady (filmy, seriály) ovlivňují mladé k tomu, aby drogy také zkusili?

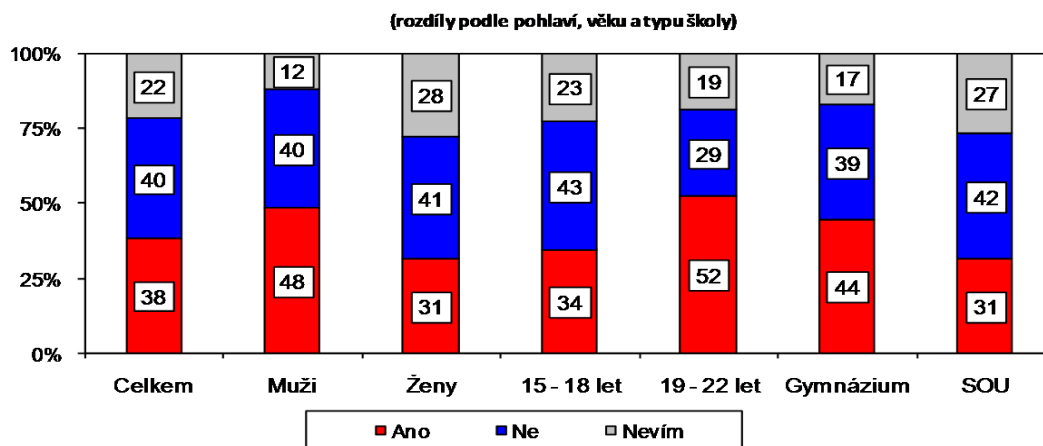
Zdroj: Kateřina Nápravníková, vlastní šetření, 2013

Více než jedna čtvrtina studentů si spíše myslí, že televizní pořady ovlivňují mladé lidi, aby drogy také zkusili. 17 % žen neví, jestli televizní pořady ovlivňují, zatímco u mužů to byla pouhá 2 %. Studenti na gymnáziu odpovídali spíše ano a stejně to tak tomu bylo i na SOU.

5.1.5 Hypotéza číslo 5

38 % studentů si myslí, že média mají vliv na jejich vnímání drogové problematiky. 40 % dotazovaných si myslí, že ne, a zbylých 22 % studentů neví. Odpověď „ne“ se u mužů a žen se co do počtu skoro nelišila, ale u odpovědi „ano“ už byly nepatrné rozdíly. Dotazníkové šetření prokázalo, že většina studentů vnímá drogovou problematiku z médií.

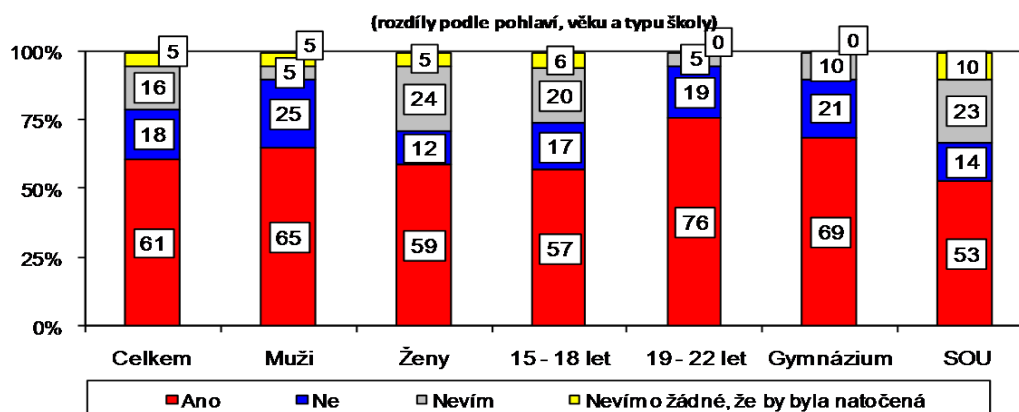
Graf 9: Mají média (TV, rozhlas, noviny) vliv na vaše vnímání co se týče drogové problematiky?

Zdroj: Kateřina Nápravníková, vlastní šetření

Z průzkumu vyplývá, že více jak dvě čtvrtiny studentů vědí o nějaké mediální kampani proti drogám, která běžela v TV či rozhlasu. Pouhých 5 % dotazovaných neví o žádné, že by byla natočena. Skoro tři čtvrtiny studentů na gymnáziu si vzpomněly, že by nějaká kampaň „běžela“, na SOU si vzpomněly dvě čtvrtiny studentů.

Graf 10: Vzpomenete si aspoň na jednu mediální kampaň zaměřenou na drogy, která běžela v TV či rozhlase?

Zdroj: Kateřina Nápravníková, vlastní šetření

5.2 Shrnutí výsledků z dotazníků

Průzkum dotazníkového šetření některé hypotézy potvrdil a jiné vyvrátil. Na průzkum byli vybráni studenti ve věku mezi 15. a 22. rokem, a to na dvou pražských školách. První bylo gymnázium a druhé střední odborné učiliště. Dotazníkové šetření přineslo zajímavé poznatky hlavně v otázkách, kdy poprvé studenti zkusili alkohol a drogy. Studenti gymnázia i studenti SOU, uvedli, že poprvé konzumovali alkohol, když jim nebylo ani 10 let. Stejně výsledky se objevily i u otázky, kdy poprvé zkusili drogy. Odpovědi dotazníkového šetření se u studentů z obou škol až tak výrazně nelišily. Mezi nejvíce užívanými drogami mezi mladistvými byla marihuana, hašiš a houbičky. Z průzkumu vyplynulo, že studenti poprvé zkusili kouřit s kamarády a skoro na posledním místě to bylo s rodiči. Mladiství se o nebezpečí drog nejvíce dozvídají ze škol, od rodičů a z televize. Z průzkumu vyplynulo, že u většiny studentů mají média vliv na jejich vnímání drogové problematiky. Různé mediální kampaně, spoty v TV nebo komponované pořady se snaží informovat mladší i starší generaci o drogové problematice a tím zabránit šíření drog v České republice.

ZÁVĚR

Na světě drogy byly, jsou a budou a je jen na nás, jak se s nimi „popere“ . Jestli proti nim budeme nějakým způsobem bojovat, a to buď mediálními kampaněmi, prevencí ve školách, natáčením spotů, ale ne každý na to má finanční prostředky nebo možnosti realizace. Proto můžeme bojovat i jiným způsobem, na který nepotřebujeme finanční ani další mimořádné prostředky. Stačí i to, když nebudeme podporovat prodej ilegálních drog na diskotékách, večírcích, venkovním prostranství apod. V České republice je dovoleno pít a prodávat alkohol starším 18 let, ale v tomto státě není dodržování tohoto zákona pokaždé pravidlem. To mimo jiné prokázalo i dotazníkové šetření, kterého se zúčastnili studenti gymnázia a studenti SOU ve věku 15 až 22 let. Někteří z nich uvedli, že alkohol poprvé zkusili, když jim nebylo ani 10 let, což je celkem alarmující zjištění, když si vezmeme, že v tomto nízkém věku nejsou ještě fyzicky ani psychicky vyspělí a většina z nich si neuvědomuje, jaká by to pro ně mohlo mít rizika. Dnešní mládež nezačíná brzy jen s konzumací alkoholu, ale také s kouřením cigaret a braním drog. Z průzkumu vyplynulo, že studenti poprvé zkusili kouřit cigaretu a vzít si drogu, když jim nebylo ani 10 let.

Každý rodič by si měl sednout se svými dětmi a informovat je o drogové problematice, vysvětlit jim rizika při užívání drog. Člověk, který začne brát drogy, není rizikem jen sám pro sebe, ale stane se rizikem i pro své okolí. Nikdo z nás totiž neví, jak se člověk pod vlivem omamné látky bude chovat. Z užívání drog plynou další problémy nejenom zdravotní, ale také kriminální. Narkoman, který je závislý na drogách, není schopný si za den vydělat legální cestou tolik peněz, aby mu stačily na každodenní dávku. Mezi jedno z největších rizik také patří použité injekční stříkačky, kterými se člověk může nakazit nemocemi HIV nebo žloutenkou.

V České republice bylo zřízeno nízkoprahové centrum Drop in, které se snaží tuto problematiku řešit mimo jiné i díky streetworku neboli práci v terénu mezi narkomany, kde vyměňuje použité stříkačky za sterilizované. Nejlepším řešením, jak snížit počet drog, by ovšem bylo s drogami vůbec nezačínat.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

ESCOHOTADO, Antonio. *Stručné dějiny drog*. 1. vyd. Praha: VOLVOX GLOBATOR, 2003. ISBN 80-7207-512-8.

GOODYER, Paula. *Drogy a teenager*. Praha: Slovanský dům, 2001. ISBN 80-86421-44-9.

HAJNÝ, Martin. *O rodičích, dětech a drogách*. 1. vyd. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0135-9.

ILLES, Tom. *Děti a drogy*. 2.vyd. Praha: ISV, 2002. ISBN 80-85866-50-1.

JANÍK, Alojz, Karel DUŠEK. *Drogy a společnost*. 1. vyd. Praha: AVICENUM, 1990. ISBN 80-201-0087-3.

KALINA, Kamil a kolektiv. *Drogy a drogové závislosti – mezioborový přístup 1*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6.

KUBÁNEK, Jan, Lubomír POLÍVKA. *Drogy a jejich účinky na lidský organismus*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2010. ISBN 978-80-7251-319-2.

MANN, John. *Jedy, drogy, léky*. 1. vyd. Praha: Akademie věd České republiky, 1996. ISBN 80 – 200-0508-0.

NEŠPOR, Karel. *Středoškoláci o drogách, alkoholu, kouření a lepších věcech*. 1. vyd. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-086-3.

NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP – Koniasch Latin Press, 1999. ISBN 80-85917-36-X

SHAPIRO, Harry. *Drogy obrázkový průvodce*. 1. vyd. Praha: Svojk & Co., 2005. ISBN 80-7352-295-0.

SKÁLA, Jaroslav. *Alkohol a jiné (psychotropní) drogy: abusus a závislost*. Praha: AVICENUM, 1986.

TYLER, Andrew. *Drogy v ulicích*. Praha: Ivo Železný, 2000. ISBN 80-237-3606-X

VERSTER, Annette. BUNING, Ernst. *Informace pro tvůrce drogové politiky o účinnosti substituční léčby závislosti na opiátech*. 2. vyd. Praha: Úřad vlády ČR, 2004.

VYSEKALOVÁ, J. J. MIKEŠ. *Reklama jak udělat reklamu*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3492-7.

Seznam použitých internetových zdrojů

- CREADET. *Týden: Drogy zkouší polovina českých středoškoláků*. [online]. © 2006-2013 [cit. 2013-02-15]. Dostupné: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/drogy-zkouši-polovina-ceskych-stredoskolaku_91261.html
- CZBLOG. *Drogy ve škole*. [online]. © 2010-2013 [cit. 2013-02-15]. Dostupné: <http://czblog.cz/drogy-ve-skole/>
- CZECHNETMEDIA. *Topzine: Reklama proti drogám*. [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-03-18]. Dostupné: <http://www.topzine.cz/video-reklama-proti-drogam-ta-od-reziseru-cerne-labute-bere-dech>
- DROP IN. *Drop in* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-20]. Dostupné: <http://www.dropin.cz/index.php/drop-in-v-mediich>
- ECONOMIA. *Ihned*. [online]. © 1996-2003 [cit. 2013-02-12]. Dostupné: <http://kellnerova.blog.respek.ihned.cz/c1-57447210-amitav-ghosh-detailni-smrst>
- ECONOMIA. *Ihned: Čtvrtina vězňů bere drogy, tvrdí vládní studie*. [online]. © 1996-2013 [cit. 2013-02-15]. Dostupné: <http://zpravy.ihned.cz/cesko/c1-59200340-drogy-vezeni-zavislost-vlada>
- ENSPYRO. *Rostliny poskytující drogy se stimulačním účinkem*. [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné: <http://www.biotox.cz/enspyro/obshrosts.html>
- MEDEA KULTUR. *Řekni drogám ne*. [online]. © 2007-2009 [cit. 2013-03-16]. Dostupné: <http://www.reknidrogamne.cz/cs/oprojektu/projekt-popis>
- MEDIATORIAL. *Psychické-zdraví*. [online]. © 2013 [cit. 2013-02-23]. Dostupné: <http://www.psychicke-zdravi.cz/novinky-laik-dimenzef/injekcni-aplikace-drog-je-nebezpecna-pro-narkomana-i-jeho-okoli-520>
- MEDITORIAL. *Substituční léčba: Rozdělení drog*. [online]. © 22. 3. 2013 [cit. 2013-02-19]. Dostupné: <http://www.substucni-lecba.cz/rozdeleni-drog>
- MLADÁ FRONTA. *Strategie: Pravá tvář má doplnit konto Drop in*. [online]. © 2013 [cit. 2013-03-20]. Dostupné: <http://strategie.e15.cz/zurnal/prava-tvar-drog-ma-naplnit-konto-drop-in-431197>
- OBČASNÍKÉ SDRŽENÍ PODANÉ RUCE. *Podané ruce*. [online]. © 1995-2013 [cit. 2013-02-15]. Dostupné: <http://www.podaneruce.cz/programy-a-pece/drogove-sluzby-ve-vezeni/drogove-sluzby-ve-vezeni-a-nasledna-pece-brno/>

PHD. *Mediaguru: K čemu slouží sociální marketing*. [online]. © 2013 [cit. 2013-03-13]. Dostupné:<http://www.mediaguru.cz/2012/09/k-cemu-slouzi-socialni-marketing/#.UVXMzxfolGZ>

Pravda o drogách. [online]. [cit. 2013-03-16]. Dostupné: <http://www.rekninedroga.cz/o-nas.html>

Prev-Centrum. *Nové syntetické drogy*. (NSD). [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné:<http://www.prevcentrum.cz/Nove-Synteticke-Drogy>

Protext [online]. [cit. 2013-03-20]. Dostupné: <http://www.protext.cz/english/zprava.php?id=1170>

ROMEIA. *Drogy berou v Libereckém kraji i celé romské rodiny*. [online]. © 2003-2013 [cit. 2013-02-15]. Dostupné: <http://www.romeia.cz/cz/zpravy/drogy-berou-v-libereckem-kraji-i-cele-romske-rodiny>

SEEP, Martin. *Kampaň neber druhým budoucnost! startuje*. [online]. © 2013 [cit. 2013-03-20]. Dostupné: <http://martinsepp.cz/novinka/445:kampan-neber-druhym-budoucnost-startuje.html>

SPEKTRUM ZDRAVÍ. *Drogy a jejich účinky na organismus*. [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-02-21]. Dostupné:<http://www.spektrumzdravi.cz/drogy-a-jejich-ucinky-na-organismus>

Uherské Hradiště [online]. [cit. 2013-03-16]. Dostupné: <http://www.mesto-uh.cz/Articles/66284-2-Cyklobeh+za+CR+bez+drog+dorazil+do+Hradiste.aspx>

VLTAVA – LABE – PRESS. *Deník: Vojáka z Hranic zatklo komando*. [online]. © 2005 [cit. 2013-02-15]. Dostupné: <http://hranicky.denik.cz/zlociny-a-soudy/vojaka-z-hranic->

SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1: Opiový dýchánek dvou mužů.....	12
Obrázek 2: Popíjení vína.....	13
Obrázek 3: Měkké drogy (marihuana a hašiš)	17
Obrázek 4: Crack	31
Obrázek 5: Pád až na dno aneb sebevražedné sklony.....	38
Obrázek 6: Ztráta kontroly aneb agresivní chování.....	39
Obrázek 7: Ztráta kontroly aneb prostituce	39
Obrázek 8: Poslední záchrana aneb svoboda.....	40

Seznam grafů:

Graf 1: Kolik vám bylo let, když jste poprvé kouřil/a?	45
Graf 2: S kým jste poprvé cigarety kouřil/a ?	45
Graf 3: Kolik vám bylo let, když jste poprvé zkusil/a alkohol?	46
Graf 4: Jak často pijete alkohol? (Je myšleno od pondělí do pátku)	47
Graf 5: Kolik vám bylo let, když jste poprvé zkusil/a drogy?	47
Graf 6: Jaké drogy jste už zkusil/a?	48
Graf 7: Jakým způsobem jste se dozvěděl/a o nebezpečí drog?	49
Graf 8: Myslíte si, že televizní pořady (filmy, seriály) ovlivňují mladé k tomu, aby drogy také zkusili?	50
Graf 9: Mají média (TV, rozhlas, noviny) vliv na vaše vnímání co se týče drogové problematiky?	51
Graf 10: Vzpomenete si aspoň na jednu mediální kampaň zaměřenou na drogy, která běžela v TV či rozhlas? Zdroj: Kateřina Nápravníková, vlastní šetření	51

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Dotazník.....	I
----------------------------------	----------

PŘÍLOHY

Příloha A – DOTAZNÍK

Univerzita Jana Amose Komenského Dotazník pro Bakalářskou práci – Mediální vliv proti drogám.

*Vybranou odpověď prosím zaškrtněte . Pokud není uvedeno jinak, vyberte pouze jednu možnost. Jestliže jste si vybrali možnost „jiné“, tak doplňte svou odpověď.
Děkuji vám za spolupráci.*

Věk

- a) 15–18
- b) 19–22
- c) 23–25

1. Pohlaví

- a) Muž
- b) Žena

2. Student

- a) Gymnázia zakončeného maturitní zkouškou
- b) Tříletého učebního oboru zakončeného výučním listem

3. Kolik vám bylo let, když jste poprvé kouřil/a?

- a) Méně než 10 let
- b) 10 až 14 let
- c) 15–17 let
- d) 18–20 let
- e) 21–25 let
- f) Dosud jsem nikdy nekouřil/a. (přejít na otázku č. 6)

4. S kým jste poprvé cigarety kouřil/a?

- a) Sám
- b) Se sourozencem/ci
- c) S kamarády
- d) S rodiči
- e) Jiné

- 5.** Kolik vám bylo let, když jste poprvé zkusil/a alkohol?
- a) Méně než 10 let
  - b) 10–14 let
  - c) 15–17 let
  - d) 18–20 let
  - e) 21–25let
  - f) Dosud jsem nikdy nezkusil/a alkohol. (přejít na otázku č. 8)
- 6.** Jak často pijete alkohol? (Je myšleno od pondělí do pátku)
- a) Jen zřídka (1x týdně)
  - b) 2 až 3 krát týdně
  - c) Každý den
- 7.** Kolik vám bylo let, když jste poprvé zkusil/a drogy?
(Nepatří sem alkohol či tabák)
- a) Méně než 10 let
  - b) 10–14 let
  - c) 15–17 let
  - d) 18–20 let
  - e) 21–25 let
  - f) Dosud jsem nikdy nezkusil/a drogy. (přejít na otázku č. 11)
- 8.** Jaký byl důvod, že jste zkusil/a drogy?
- a) Zvědavost
  - b) Kvůli partě
  - c) Byla mi nabídnutá v baru
  - d) Byla mi nabídnutá na diskotéce
  - e) Jiné
- 9.** Jaké drogy jste už zkusil/a?
- a) Kokain
  - b) Heroin
  - c) Pervitin
  - d) LSD
  - e) Hašiš
  - f) Extáze
  - g) Marihuana
  - h) Houbičky
  - i) Těkavé látky (toluen, iron apod.)
  - j) Jiné
- 10.** Mají média (TV, rozhlas, noviny) vliv na vaše vnímání co se týče drogové problematiky?
- a) Ano
  - b) Ne

c) Nevím

11. Jakým způsobem jste dozvěděl/a o nebezpečí drog?

- a) Ze školy
- b) Od rodičů
- c) Od kamarádů
- d) Z TV
- e) Z novin, časopisů
- f) Jiné

12. Myslíte si, že média (TV, rozhlas, noviny) dostatečně informují o riziku drog?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

13. Vzpomenete si aspoň na jednu mediální kampaň zaměřenou na drogy, která běžela v TV či rozhlasu?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím
- d) Nevím o žádné, že by byla natočená.

14. Myslíte si, že televizní pořady (filmy, seriály) ovlivňují mladé k tomu, aby drogy také zkusili?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ne
- d) Spíše ne
- e) Nevím

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Kateřina Nápravníková

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: Denní

Název práce: Mediální boj proti drogám

Rok: 2013

Počet stran textu bez příloh: 45

Celkový počet stran příloh: 3

Počet titulů českých použitých zdrojů: 15

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 21

Počet ostatních zdrojů: 0

Vedoucí práce: RNDr. Jaroslav Huk, CSc.